

# Kritične surovine za energetske prehod

## Politika brez trdnih temeljev



# Vsebina

## Odstavek

### 01–22 | **Glavna sporočila**

01–05 | Zakaj je to področje pomembno

06–22 | Kaj je Sodišče ugotovilo in kaj priporoča

### 23–104 | **Podrobneje o opažanjih Sodišča**

**23–38 | S politiko EU na področju surovin je bila začrtana strateška usmeritev, vendar so temelji te politike nedokončani**

25–30 | Na seznamih EU so opredeljene ključne surovine, vendar so z njimi povezani podatki, projekcije in metodologija pomanjkljivi

31–34 | Strateški cilji glede surovin zagotavljajo usmeritev, vendar niso ustrezno utemeljeni

35–38 | Ni jasno, kakšen učinek ima financiranje EU na oskrbo s kritičnimi surovinami

**39–53 | Prizadevanja za diverzifikacijo uvoza še niso prinesla oprijemljivih rezultatov**

42–48 | Zaradi izkrivljanja trgovine je dostop do kritičnih surovin težji, učinka zunanjih dejavnosti EU na njeno oskrbo s temi surovinami pa ni mogoče ugotoviti

49–53 | Strateška partnerstva izboljšujejo sodelovanje, vendar le malo prispevajo k zanesljivi oskrbi s surovinami

**54–75 | Zaradi finančnih, pravnih in upravnih ozkih grl domača proizvodnja napreduje zgolj počasi**

57–60 | Raziskovalne dejavnosti so tvegane in premalo razvite

61–64 | Na predelavo vpliva pomanjkanje tehnologije in vse manjše število obratov v EU

65–69 | Financiranje raziskovanja, rudarjenja in predelave kritičnih surovin v EU se šele začneja

70–75 | Dolgotrajno in zapleteno izdajanje dovoljenj je ozko grlo rudarjenja v EU

**76–90 | Potencial trajnostnega upravljanja virov ni v celoti izkoriščen**

78–81 | Z zakonodajo EU se ne obravnava dovolj nadomeščanje kritičnih surovin, pri nacionalnih načrtih za krožnost pa bodo verjetno zamude

82–86 | EU ni določila ciljev za spodbujanje recikliranja vseh kritičnih surovin

87–90 | Zaradi tržnih ovir za recikliranje kritičnih surovin in regulativnih ovir je industrija manj konkurenčna

**91–104 | Klasifikacija kot strateški projekt EU je lahko koristna, vendar bo veliko teh projektov do leta 2030 le težka zagotavljalno oskrbo EU**

94–99 | Klasifikacija kot strateški projekt je lahko koristna, vendar ostajajo izzivi pri izdajanju dovoljenj in financiranju

100–104 | Veliko strateških projektov bo do leta 2030 le težka zagotavljalno oskrbo EU

## Priloge

**Priloga I – O reviziji**

**Priloga II – Po letu 2011 je bilo preučeni vse več surovin**

**Priloga III – Podatki o recikliranju so zastareli in pomanjkljivi**

**Priloga IV – Podatki o trgovini so omejeni in razdrobljeni**

**Priloga V – Primerjava seznamov kritičnih surovin in strateških surovin**

**Priloga VI – Zahteve za spremljanje iz akta o kritičnih surovinah**

**Priloga VII – Analiza vzorca 19 izbranih projektov**

## Kratice

## Glosar

## Odgovori Komisije

## Časovnica

## Revizijska ekipa

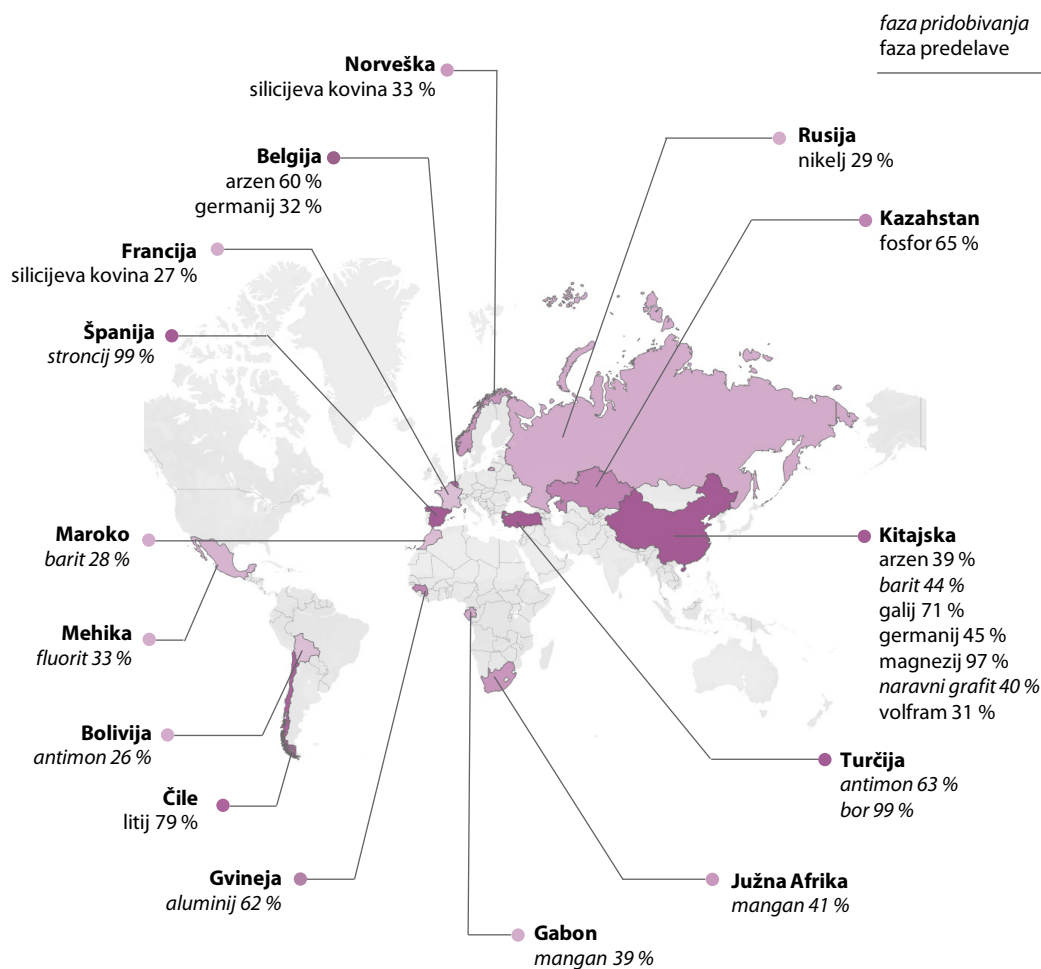
# 01

## Glavna sporočila

### Zakaj je to področje pomembno

- 01** EU je določila ambiciozne energetske in podnebne cilje, s katerimi se je zavezala, da bo do leta 2050 dosegla ničelno stopnjo neto emisij in do leta 2030 vsaj 42,5 % svoje energije proizvedla iz obnovljivih virov. Za ta zeleni prehod je treba v velikem obsegu uvajati tehnologije za energijo iz obnovljivih virov, kot so vetrne turbine, baterije in sončni paneli.
- 02** Pri proizvodnji teh tehnologij so potrebne kritične surovine, kot so litij, nikelj, kobalt, baker in elementi redke zemlje, zato se pričakuje, da se bo poraba teh surovin močno povečala. Zagotavljanje zanesljive oskrbe s kritičnimi surovinami je tako postalo eden glavnih ciljev energetske in industrijske politike EU.
- 03** Povpraševanje po kritičnih surovinah se lahko zadovolji z uvozom, domačo proizvodnjo in bolj trajnostnim upravljanjem virov. Večina potrebnih mineralov se izkopava in predeluje zunaj EU, pri oskrbi z njimi pa prevladuje bodisi ena sama bodisi peščica tretjih držav (*slika 1*). Kitajska na primer zagotavlja 97 % oskrbe EU z magnezijem (ki se uporablja v elektrolizatorjih za proizvodnjo vodika), Turčija pa 99 % oskrbe EU z borom (ki se uporablja v sončnih panelih). To je izziv za strateško avtonomijo EU ter kaže, da je treba povečati domačo proizvodnjo in vire uporabljati učinkoviteje.

**Slika 1 | Glavne dobaviteljice EU za izbrane kritične surovine**



**Opomba:** Na sliki so glavne dobaviteljice EU za 18 od 26 kritičnih surovin, ki so pomembne za energetski prehod. Te države posamično zagotavljajo več kot 25 % oskrbe EU s kritičnimi surovinami (2016–2020).

**Vir:** Sodišče na podlagi informacij Komisije

- 04** EU je v zadnjih letih sprejela več ukrepov za povečanje zanesljivosti oskrbe s kritičnimi surovinami, vključno s sprejetjem akcijskega načrta za kritične surovine in akta o kritičnih surovinah. Sodišče je v tem poročilu preučilo rezultate teh prizadevanj in želi tako prispevati k političnim razpravam pred mejnikom, ki ga pomeni leto 2030, kot tudi k aktualnemu izvajanju akta v državah članicah in na ravni Komisije.

- 05** Sodišče je pri tej reviziji želelo oceniti, ali ukrepi na ravni EU zagotavljajo dolgoročno zanesljivo oskrbo s kritičnimi surovinami za energetski prehod EU. Preučilo je, ali:
- je bila s politiko EU na področju surovin začrtana jasna usmeritev in ali ta politika temelji na trdnih temeljih,
  - diverzifikacija uvoza začenja prinašati konkretne rezultate,
  - so bila ozka grla za napredek domače proizvodnje odpravljena,
  - je znatni potencial trajnostnega upravljanja virov v celoti izkoriščen,
  - lahko strateški projekti EU povečajo zanesljivost oskrbe s kritičnimi surovinami v EU.

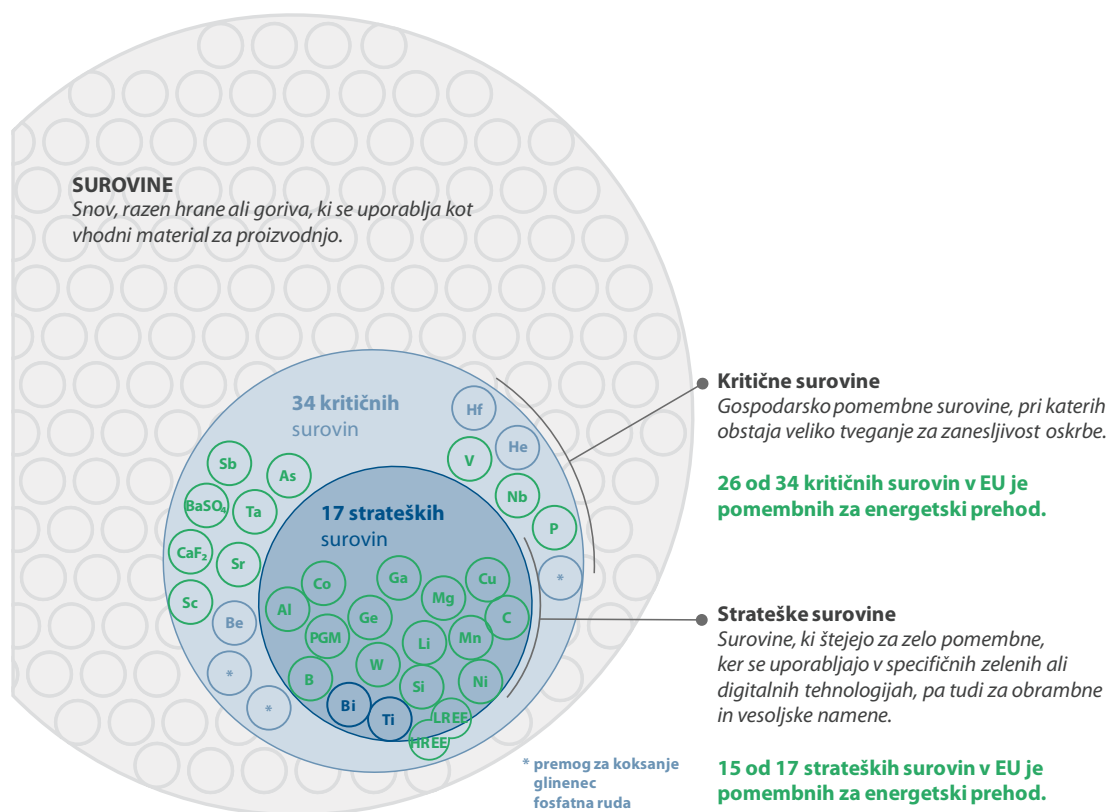
## Kaj je Sodišče ugotovilo in kaj priporoča

- 06** Da bi EU zagotovila zanesljivo oskrbo s kritičnimi surovinami, si prizadeva za diverzifikacijo uvoza, povečanje domače proizvodnje in bolj trajnostno upravljanje virov, vendar le stežka odpravlja izzive pri doseganju teh ciljev. Z aktom o kritičnih surovinah je bila sicer začrtana strateška usmeritev, vendar njegovi cilji niso ustrezno utemeljeni, zanj uporabljeni podatki pa niso zanesljivi. Prizadevanja za diverzifikacijo uvoza še niso prinesla konkretnih rezultatov, domača proizvodnja in recikliranje pa zaradi ozkih grl napredujeta počasi. Strateški projekti imajo lahko sicer prednosti, kot sta hitrejše izdajanje dovoljenj in večja prepoznavnost, vendar jih bo veliko do leta 2030 le stežka zagotavljalo oskrbo EU.

## S politiko EU na področju surovin je bila začrtana strateška usmeritev, vendar so temelji te politike nedokončani

- 07** EU uporablja sezname za opredelitev ključnih surovin. Prvi seznam kritičnih surovin – ki so opredeljene kot gospodarsko pomembne in pri zanesljivi oskrbi s katerimi so lahko znatna tveganja – je bil objavljen leta 2011, sledilo pa mu je pet naslednjih seznamov. Poleg tega je bil z aktom o kritičnih surovinah leta 2024 uveden seznam 17 strateških surovin. Te so podskupina kritičnih surovin (*slika 2*), po katerih se bo zelo povpraševalo zlasti v prihodnosti, in sicer v strateških sektorjih, kot je sektor energije iz obnovljivih virov. Sodišče je ugotovilo, da so ti sezname koristno orodje za prednostno razvrščanje ter da so se informacije o ponudbi in povpraševanju, na katerih temeljijo, z leti izboljšale. Vendar so podatki o trgovini, ki se uporabljajo za pripravo seznamov kritičnih in strateških surovin, pomanjkljivi, pri metodologiji za strateške surovine in projekcijah povpraševanja po njih pa so težave. Zaradi teh slabosti sta oba seznama manj zanesljiva (odstavki *25–30*).

## Slika 2 | Razvrstitev surovin po pomembnosti



*Opomba:* Obstajata dve vrsti elementov redke zemlje, ki sta ločeni kategoriji kritičnih surovin: lahki elementi redke zemlje in težki elementi redke zemlje. Nekateri elementi iz obeh skupin so združeni v eno samo strateško surovino, imenovano: elementi redke zemlje za trajne magnete.

Vir: Sodišče

- 08** S cilji akta je bila načrtovana usmeritev za države članice in industrijo, vendar so ti cilji nezavezujoči, zajemajo le strateške surovine in niso ustrezno utemeljeni. Poleg tega ni metodologije za ponderiranje prispevka posamezne surovine k doseganju ciljev. Sodišče je ugotovilo tudi, da ni jasno, kako ti cilji prispevajo k doseganju ciljev EU glede energije iz obnovljivih virov in ciljev iz akta o neto ničelni industriji (odstavki 31–34).
- 09** Za pobude, povezane s kritičnimi surovinami, so na voljo sredstva EU, vendar so razpršena med različnimi programi, instrumenti in generalnimi direktorati Komisije. Komisija ne spremlja rezultatov tega financiranja in ni ocenila njegovih učinkov na oskrbo EU s kritičnimi surovinami. Doslej se je za projekte v tretjih državah namenjal le malo sredstev EU (odstavki 35–38).



## Priporočilo 1

### Okrepiti temelje politike EU na področju surovin

Komisija naj:

- (a) izboljša zanesljivost seznamov kritičnih in strateških surovin tako, da zagotovi podrobnejše podatke o trgovini ter izpopolni metodologijo za strateške surovine in projekcije povpraševanja po njih;
- (b) zagotovi, da bodo prihodnji cilji glede surovin dobro utemeljeni, in pojasni, kako bodo prispevali k ciljem EU na področju energije iz obnovljivih virov in akta o neto ničelni industriji;
- (c) zagotovi jasno metodologijo za ponderiranje prispevka posamezne surovine k doseganju ciljev glede surovin;
- (d) spremlja financiranje EU za projekte in pobude v zvezi s kritičnimi surovinami ter oceni učinke na oskrbo EU z njimi.

**Ciljni rok za izvedbo: leto 2027.**

## Prizadevanja za diverzifikacijo uvoza še niso prinesla oprijemljivih rezultatov

- 10** EU je trenutno močno odvisna od uvoza surovin iz tretjih držav. V skladu z aktom o kritičnih surovinah morajo države članice do leta 2030 zagotoviti, da iz nobene tretje države ni dobavljenih več kot 65 % katere od 17 strateških surovin. V fazi predelave je ta prag trenutno presežen za štiri strateške surovine, ki so pomembne za energetski prehod (litij, magnezij, galij in elementi redke zemlje). Kar zadeva pridobivanje, več kot 65 % oskrbe EU z borom zagotavlja ena tretja država (odstavka [39](#) in [40](#)).
- 11** EU je v zadnjih letih okrepila svoje zunanje dejavnosti v zvezi s kritičnimi surovinami, tudi s sporazumi o prosti trgovini. Vendar ni jasno, kako zelo se je z njimi okrepila oskrba, saj trenutno ni na voljo količinsko opredeljenih informacij. Hkrati pa je zanesljivost oskrbe EU ogrožena zaradi izkrivljanja trgovine in geopolitičnih kriz (odstavki [42–48](#)).

- 12** Sodišče je ugotovilo, da druga prizadevanja za diverzifikacijo uvoza, kot so strateška partnerstva in časovni načrti s tretjimi državami, izboljšujejo sodelovanje, vendar le malo prispevajo k zanesljivi oskrbi s kritičnimi surovinami. Komisija na splošno sicer spremlja napredek pri izvajanju teh pobud, ne pa tudi, kakšen učinek imajo na oskrbo. Konkretni rezultati med drugim niso bili doseženi zaradi neobstoja časovnih načrtov ali zamud pri njihovem izvajanju ter neobstoja z njimi povezanih specifičnih projektov za oskrbo EU s surovinami (odstavki [49–53](#)).



## Priporočilo 2

### Zagotoviti, da bodo prizadevanja za diverzifikacijo uvoza privedla do zanesljivejše oskrbe s kritičnimi surovinami

Komisija naj:

- (a) analizira učinek trgovinskih sporazumov EU, ki vsebujejo določbe, pomembne za kritične surovine, da ugotovi, ali ti sporazumi vodijo k zanesljivejši oskrbi EU s kritičnimi surovinami, in na podlagi tega izboljša prihodnje sporazume;
- (b) redno ocenjuje strateška partnerstva, da ugotovi njihov prispevek k oskrbi EU s kritičnimi surovinami, in opredeli uspešne pobude, ki jih je mogoče ponoviti, da bi se bolje podpiralo izvajanje vseh takih partnerstev.

**Ciljni rok za izvedbo: leto 2026.**

## Zaradi finančnih, pravnih in upravnih ozkih grl domača proizvodnja napreduje zgolj počasi

- 13** Za proizvodnjo kritičnih surovin so potrebni raziskovanje, pridobivanje in predelava teh surovin, ki se v EU izvajajo le v manjšem obsegu. V aktu o kritičnih surovinah je določen nezavezujoč cilj, da se domače pridobivanje strateških surovin poveča na 10 %, njihova domača predelava pa na 40 %. Sodišče je ugotovilo, da je napredek na tem področju manjši zaradi finančnih, pravnih in upravnih ozkih grl.
- 14** Raziskovanje nahajališč v EU je še vedno premalo razvito. Prizadevanja za izboljšanje „splošnega raziskovanja“ (da se ugotovi, ali obstajajo viri, ki jih je mogoče izkoristiti) so se šele začela, zlasti v okviru združenja [EuroGeoSurveys](#) in nacionalnih raziskovalnih programov. Bolj osredotočeno in napredno „ciljno raziskovanje“ mineralov je zelo tvegano, stopnja uspešnosti takega raziskovanja pa je nizka (odstavki [57–60](#)).

- 15** Kritične surovine se večinoma predelujejo zunaj EU. Na njihovo predelavo v EU vplivata pomanjkanje tehnologije in vse manjše število obratov. Komisija je leta 2025 začela izvajati vrsto dejavnosti, da bi okrepila konkurenčnost številnih sektorjev in obravnavala visoke stroške energije. Za oceno, kako in koliko bodo te pobude prispevale k izboljšanju razmer na področju predelave kritičnih surovin v EU, je še prezgodaj (odstavki [61–64](#)).
- 16** Vlade držav članic in evropske javne banke nameravajo povečati naložbe v ta sektor. Vendar je za dejavnosti raziskovanja, rudarjenja in predelave v EU trenutno zelo težko zagotoviti financiranje. Da bi Komisija olajšala naložbe, se je zavezala, da bo do konca leta 2021 v taksonomijo EU vključila merila za trajnostno financiranje rudarjenja in predelave, vendar doslej še ni predložila predloga (odstavki [65–69](#)).
- 17** Dolgotrajno in zapleteno izdajanje dovoljenj je še vedno pomembno ozko grlo, zaradi katerega se rudarski projekti EU začenjajo z zamudami. Poleg upravnih ovir na trajanje postopkov za izdajo dovoljenj vplivajo tudi okoljski in socialni vidiki. Komisija je pojasnila pogoje za pridobivanje zadevnih surovin na območjih Natura 2000, ne pa tudi v zvezi z okvirno direktivo o vodah. Ozka grla pri izdajanju dovoljenj je začela obravnavati tudi v aktu o kritičnih surovinah, predvsem z rešitvami „vse na enem mestu“ (odstavki [70–75](#)).



### Priporočilo 3

#### **Odpraviti ozka grla pri financiranju, zaradi katerih proizvodnja kritičnih surovin v EU napreduje počasi**

Komisija naj izvede posvetovanje za pripravo z dokazi podprtih priporočil, da bi olajšala naložbe v raziskovanje, pridobivanje in predelavo kritičnih surovin, ter naj razmisli o ustreznih ukrepih politike.

**Ciljni rok za izvedbo: leto 2027.**

## **Potencial trajnostnega upravljanja virov ni v celoti izkoriščen**

- 18** S trajnostnim upravljanjem virov se lahko zmanjša povpraševanje EU po kritičnih surovinah, in sicer s krožnostjo, nadomeščanjem in učinkovito rabo kritičnih surovin. Akt o kritičnih surovinah je eden ključnih korakov k izboljšanju krožnosti teh surovin in dopolnjuje obstoječo zakonodajo. Vsebuje nezavezujoč cilj, da bi moralo do leta 2030 vsaj 25 % strateških surovin EU izvirati iz recikliranih virov, in uvaja nacionalne načrte za krožnost.

- 19** Vendar se upravljanje virov ne izkorišča v celoti za to, da bi se zmanjšale potrebe EU po primarnih kritičnih surovinah (virih, pridobljenih neposredno iz narave). Na primer, [akt o neto ničelni industriji](#), ki je osredotočen na povečanje proizvodne zmogljivosti EU na področju neto ničelne tehnologije, ne zajema nadomeščanja surovin. Pri pripravi in izvajanju nacionalnih načrtov za krožnost bo verjetno prišlo do zamud, ker Komisija zamuja s sprejetjem izvedbenih aktov. Poleg tega se z večino ciljev EU glede recikliranja ne spodbujata recikliranje posameznih surovin ali uporaba recikliranih materialov (odstavki [78–86](#)).
- 20** Zaradi tržnih ovir, kot so visoki stroški predelave, slaba razpoložljivost surovin in tehnološki problemi, je sektor recikliranja v EU še vedno manj konkurenčen. Recikliranje nekaterih kritičnih surovin je sicer že ekonomsko vzdržno, vendar še vedno ni dovolj razvito, kadar se uporabljajo manjše količine. Z nedavno zakonodajo naj bi se dodatno izboljšale možnosti recikliranja kritičnih surovin, in sicer z zahtevami glede označevanja in spodbujanjem krožnosti že v fazi zasnove proizvoda. Vendar še vedno obstajajo regulativne (npr. za trgovino z odpadki) in tržne ovire, zaradi katerih so postopki recikliranja ekonomsko manj vzdržni (odstavki [87–90](#)).



#### Priporočilo 4

### **Bolje izkoristiti trajnostno upravljanje virov, da se zmanjša odvisnost od primarnih kritičnih surovin**

Komisija naj:

- (a) pri pregledu akta o neto ničelni industriji razmisli o tem, da njegovo področje uporabe razširi tudi na nadomeščanje kritičnih surovin, zlasti s spodbujanjem inovacij na področju zasnove proizvodov;
- (b) razmisli o tem, da se v ustrezni zakonodaji, kadar je to tehnično izvedljivo, uvedejo zavezujoči cilji glede recikliranja posameznih kritičnih surovin ter realistični cilji glede zbiranja in predelave odpadkov, ki vsebujejo kritične surovine;
- (c) okrepi ekonomsko vzdržnost dejavnosti za recikliranje kritičnih surovin tako, da še dodatno olajša uvoz odpadkov, ki vsebujejo kritične surovine, v EU in čezmejni prevoz takih odpadkov znotraj EU.

**Ciljni rok za izvedbo: leto 2029.**

## Klasifikacija kot strateški projekt EU je lahko koristna, vendar bo veliko teh projektov do leta 2030 le težka zagotavljalo oskrbo EU

- 21** Novi strateški projekti, uvedeni z aktom o kritičnih surovinah, bi lahko izboljšali domače pridobivanje, predelavo in recikliranje v EU. Projekti, opredeljeni kot strateški, imajo lahko prednosti, kot sta hitrejše izdajanje dovoljenj in večja prepoznavnost. Vendar več dejavnikov zmanjšuje dodano vrednost instrumenta strateških projektov EU. Prvič, zaradi pritožb zoper izdajo dovoljenj lahko še vedno prihaja do zamud. Drugič, v aktu ni predvidenega financiranja EU za strateške projekte. Tretjič, Komisija je do novembra 2025 za take projekte objavila samo dva razpisa (maja 2024 oz. septembra 2025), čeprav bi se morali v skladu z aktom od leta 2025 izvesti vsaj štirje odprti razpisi na leto. Poleg tega so strateški projekti osredotočeni samo na strateške in ne na vse kritične surovine. To pomeni, da projektov, ki vključujejo druge surovine, ki so bistvene za energetske prehod, ni mogoče šteti za strateške (odstavki [91–99](#)).
- 22** Veliko izbranih projektov bo do leta 2030 le težka zagotavljalo oskrbo EU, zlasti tisti v zgodnjih fazah priprave ali brez sporazumov o odjemu z odjemalci s sedežem v EU. Ker do leta 2030 ni več dolgo, bodo prihodnji projekti vse težje prispevali k ciljem za leto 2030 (odstavki [100–104](#)).



### Priporočilo 5

#### Povečati dodano vrednost strateških projektov EU

Komisija naj pri oceni akta o kritičnih surovinah, ki je načrtovana za leto 2029, razmisli o razširitvi meril za upravičenost na področju strateških projektov, da bi ti zajemali več kritičnih surovin, ki so pomembne za energetske prehod, pri čemer naj da prednost projektom s sporazumi o odjemu z odjemalci s sedežem v EU in omogoči izbiro projektov z daljšim časovnim okvirom.

**Ciljni rok za izvedbo: leto 2029.**

## Podrobneje o opažanjih Sodišča

**S politiko EU na področju surovin je bila začrtana strateška usmeritev, vendar so temelji te politike nedokončani**

**23** Sodišče v tem delu poročila ocenjuje, ali politika EU na področju kritičnih surovin temelji na trdnih temeljih. V skladu z [načeli EU za boljše pravno urejanje](#) mora oblikovanje politik temeljiti na zanesljivih podatkih in biti ustrezno utemeljeno.

**24** Da bi Sodišče prispevalo k zanesljivi oskrbi s kritičnimi surovinami, je ocenilo:

- kako je Komisija izbrala surovine, na katere se je treba osredotočiti,
- ali so zastavljeni cilji ustrezni in
- ali lahko Komisija dokaže učinke financiranja EU na oskrbo s kritičnimi surovinami.






## Na seznamih EU so opredeljene ključne surovine, vendar so z njimi povezani podatki, projekcije in metodologija pomanjkljivi

**25** Komisija je v odziv na vse večjo zaskrbljenost zaradi motenj v oskrbi leta 2011 začela prvo oceno kritičnosti, da bi opredelila kritične surovine, ki so gospodarsko pomembne in pri oskrbi s katerimi obstaja znatno tveganje<sup>1</sup>. Najnovejši seznam iz leta 2023 je vključen v [akt o kritičnih surovinah](#). Od 34 kritičnih surovin, ki jih je opredelila Komisija, jih je 26 potrebnih za ključne tehnologije obnovljivih virov energije ([slika 3](#)).

---

<sup>1</sup> [https://rmis.jrc.ec.europa.eu/uploads/crm-report-on-critical-raw-materials\\_en.pdf](https://rmis.jrc.ec.europa.eu/uploads/crm-report-on-critical-raw-materials_en.pdf).

### Slika 3 | Kritične surovine so potrebne za tehnologije obnovljivih virov energije

|                             |  Elektrolizatorji |  Vetrnice |  Litij-ionske baterije za energijo iz obnovljivih virov |  Toplotne črpalke |  Sončna fotovoltaika |
|-----------------------------|--|--|--|--|---|
| Aluminij/boksit             | ●  | ●  | ●  | ●  | ●   |
| Baker                       | ●  | ●  | ●  | ●  | ●   |
| Nikelj                      | ●  | ●  | ●  | ●  | ●   |
| Silicij                     | ●  | ●  |  | ●  | ●   |
| Mangan                      | ●  | ●  | ●  | ●  |   |
| Bor                         | ●  | ●  |  | ●  | ●   |
| Težki elementi redke zemlje | ●  | ●  |  | ●  |   |
| Lahki elementi redke zemlje | ●  | ●  |  | ●  |   |
| Kobalt                      | ●  |  | ●  |  |   |
| Naravni grafit              | ●  |  | ●  |  |   |
| Platinske kovine            | ●  |  |  | ●  |   |
| Barit                       | ●  |  |  |  |   |
| Magnezij                    | ●  |  |  |  |   |
| Skandij                     | ●  |  |  |  |   |
| Stroncij                    | ●  |  |  |  |   |
| Tantal                      | ●  |  |  |  |   |
| Volfram                     | ●  |  |  |  |   |
| Vanadij                     | ●  |  |  |  |   |
| Niobij                      | ●  | ●  |  |  |   |
| Antimon                     |  |  |  |  | ●   |
| Arzen                       |  |  |  |  | ●   |
| Litij                       |  |  | ●  |  |   |
| Fosfor                      |  |  | ●  |  | ●   |
| Fluorit                     |  |  | ●  | ●  | ●   |
| Galij                       |  |  |  |  | ●   |
| Germanij                    |  |  |  |  | ●   |

Vir: študija Skupnega raziskovalnega središča *Supply chain analysis and material demand forecast in strategic technologies and sectors in the EU – A foresight study*, 2023

- 26** Z aktom je bilo uvedenih tudi 17 strateških surovin, ki so podskupina kritičnih surovin. Te surovine štejejo kot bistvene za strateške tehnologije, ki se uporabljajo za zeleni, digitalni, obrambni in vesoljski sektor EU. EU na obeh seznamih namenja pozornost ključnim surovinam, ki so potrebne za evropsko gospodarstvo. Sodišče je ugotovilo, da sta seznama koristna za prednostno razvrščanje in pomoč pri usmerjanju strateškega načrtovanja za energetske prehode.
- 27** Sodišče je analiziralo metodologijo Komisije za izbiro kritičnih in strateških surovin ter preučilo, ali ta temelji na zanesljivih podatkih. Rezultati te analize so predstavljeni v [tabeli 1](#) ter kažejo glavne razlike med seznamom kritičnih surovin in seznamom strateških surovin, hkrati pa tudi pomanjkljivost pri opredeljevanju teh surovin.

**Tabela 1 | Primerjava med kritičnimi in strateškimi surovinami: ključne razlike ter pomanjkljivosti pri opredeljevanju**

|   | Kritične surovine  | Strateške surovine  |
|---|--|---|
| <b>Opredelitev</b>                                  | Surovine, ki so gospodarsko pomembne za EU in pri katerih obstaja veliko tveganje za zanesljivost oskrbe.  | Podskupina kritičnih surovin, ki so bistvene za strateške tehnologije in sektorje.  |
| <b>Obnavljanje v skladu s politiko</b>              | Nižja prioriteta politike (npr. standardno izdajanje dovoljenj).   | Višja prioriteta politike s posebnimi pravili (npr. hitrejše izdajanje dovoljenj, določitev strateških projektov, ciljno usmerjeni ukrepi v dobavni verigi).  |
| <b>Časovna usmerjenost in obravnavana vprašanja</b> | Koncept, usmerjen v preteklost, ki temelji na preteklih tveganjih za zanesljivost oskrbe, trenutnem gospodarskem pomenu in obstoječih tržnih podatkih.   | Koncept, usmerjen v prihodnost, ki temelji na pomembnosti za strateške tehnologije in predvideni rasti povpraševanja.   |
| <b>Metodologija</b>                                 | Zanesljiva in transparentna metodologija, ki se je od leta 2011 izboljševala.  | Brez ustrezno določene metodologije: v aktu o kritičnih surovinah je opisan splošni pristop za izbiro strateških surovin, vendar ni opredeljeno, kako je treba ponderirati in prednostno razvrstiti različna izbirna merila.  |
| <b>Transparentnost</b>                              | Obsežne in redne analize, izvedene s podporo zunanjih strokovnjakov, rezultati pa so objavljeni v celoviti študiji.  | Ocena Komisije ni transparentna, saj njeni rezultati (razen seznama strateških surovin) niso bili objavljeni.   |
| <b>Popolnost virov podatkov in projekcij</b>        | Z vsako analizo od leta 2011 naprej se je obravnavalo vse več surovin ( <i>Priloga II</i> ). Splošna kakovost podatkov se je izboljšala, zlasti podrobnost podatkov o proizvodnji, vendar še vedno obstajajo vrzeli v podatkih, zlasti za reciklirane surovine ( <i>Priloga III</i> ) in trgovino ( <i>Priloga IV</i> ). | Na podlagi trenutnih projekcij povpraševanja ni mogoče razlikovati med povpraševanjem EU po surovinah in količino kritičnih surovin, ki so že vključene v sestavne dele, ki se uvažajo v EU.<br>Napovedi povpraševanja po nekaterih tehnologijah obnovljivih virov energije (npr. v zvezi z geotermalno in vodno energijo) in napovedi glede električnih omrežij niso bile pripravljene.<br>Komisija na podlagi akta o kritičnih surovinah za merila v zvezi s strateškimi surovinami uporablja približke in ne podatke v realnem času. |
| <b>Aktualnost podatkov</b>                          | Zastareli podatki (npr. ocena iz leta 2023 za obdobje 2016–2020)   | Zastareli podatki (npr. ocena iz leta 2023 za obdobje 2016–2020)  |



Pozitivno stanje



Mešani rezultati



Ugotovljene pomembne slabosti

Vir: analiza Sodišča

- 28** Sodišče je seznama EU primerjalo tudi s podobnimi seznamami, ki so jih objavili Avstralija, Indija, Japonska, Južna Koreja, Združeno kraljestvo in Združene države Amerike. Vse surovine, ki jih je EU opredelila kot pomembne za tehnologije obnovljivih virov energije, so bile navedene na vsaj enem od teh seznamov (*Priloga V*). Vendar pa telurija in indija, ki veljata za zelo kritična za energetski prehod<sup>2</sup>, ni na aktualnih seznamih EU, čeprav sta na seznamih petih oziroma šestih analiziranih držav.
- 29** Kot je priznано v študiji za oceno kritičnosti<sup>3</sup> in potrjeno z analizo Sodišča v *tabeli 1*, je proces izbire kritičnih surovin manj zanesljiv zaradi težav s podatki. Kar zadeva strateške surovine, je ta problem zaradi težav s podatki in projekcijami ter metodoloških pomanjkljivosti še večji. Na splošno sta oba seznama zaradi ugotovljenih slabosti manj zanesljiva.
- 30** Sodišče je ocenilo tudi nove določbe o spremljanju iz akta o kritičnih surovinah (*Priloga VI*). Ugotovilo je, da bi se lahko zaradi njih izboljšala razpoložljivost podatkov. Vendar v teh določbah niso obravnave težave s podatki o trgovini ali obstoječe omejitve projekcij povpraševanja, zato niso zajete vse tehnologije obnovljivih virov energije in proizvodne potrebe.

## Strateški cilji glede surovin zagotavljajo usmeritev, vendar niso ustrezno utemeljeni

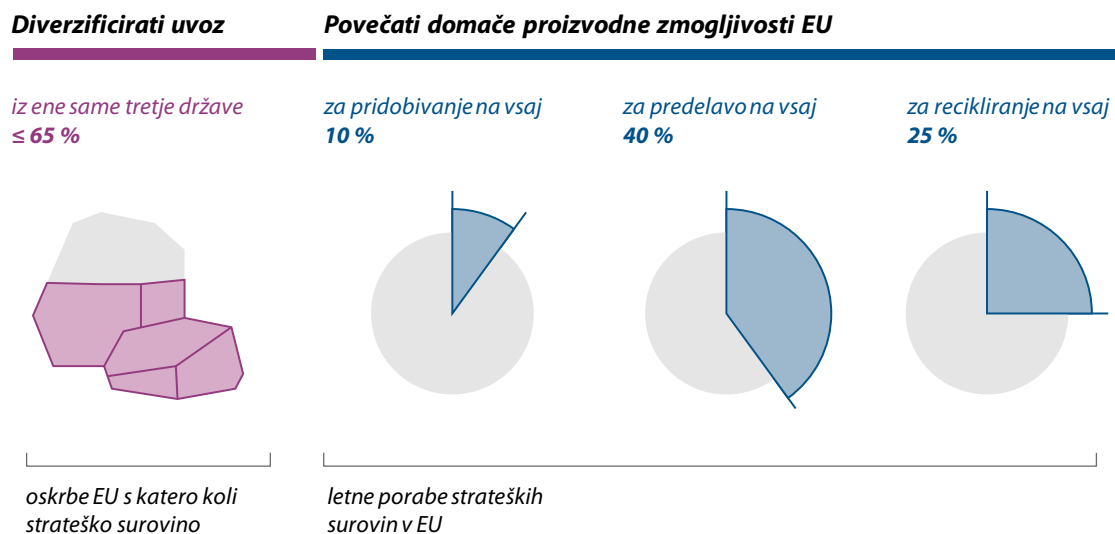
- 31** V aktu o kritičnih surovinah so določeni nezavezujoči cilji za leto 2030 („referenčne vrednosti“) za pridobivanje, predelavo in recikliranje strateških surovin ter za diverzifikacijo njihovega uvoza (*slika 4*). Za kritične surovine, ki niso razvrščene kot strateške, ciljev ni. Iz razgovorov Sodišča s panožnimi deležniki in ankete, ki jo je Sodišče poslalo vsem državam članicam, je razvidno, da ti cilji na splošno štejejo za pozitivne, če ne bodo postali zavezujoči.

---

<sup>2</sup> *Constructing a ranking of critical materials for the global energy transition*, IRENA.

<sup>3</sup> *Study on the critical raw materials for the EU 2023* – Urad za publikacije Evropske unije, poglavje 3.4: *Limitations of the criticality assessments*.

## Slika 4 | Cilji so nezavezujoči in določeni samo za strateške surovine



Vir: Sodišče

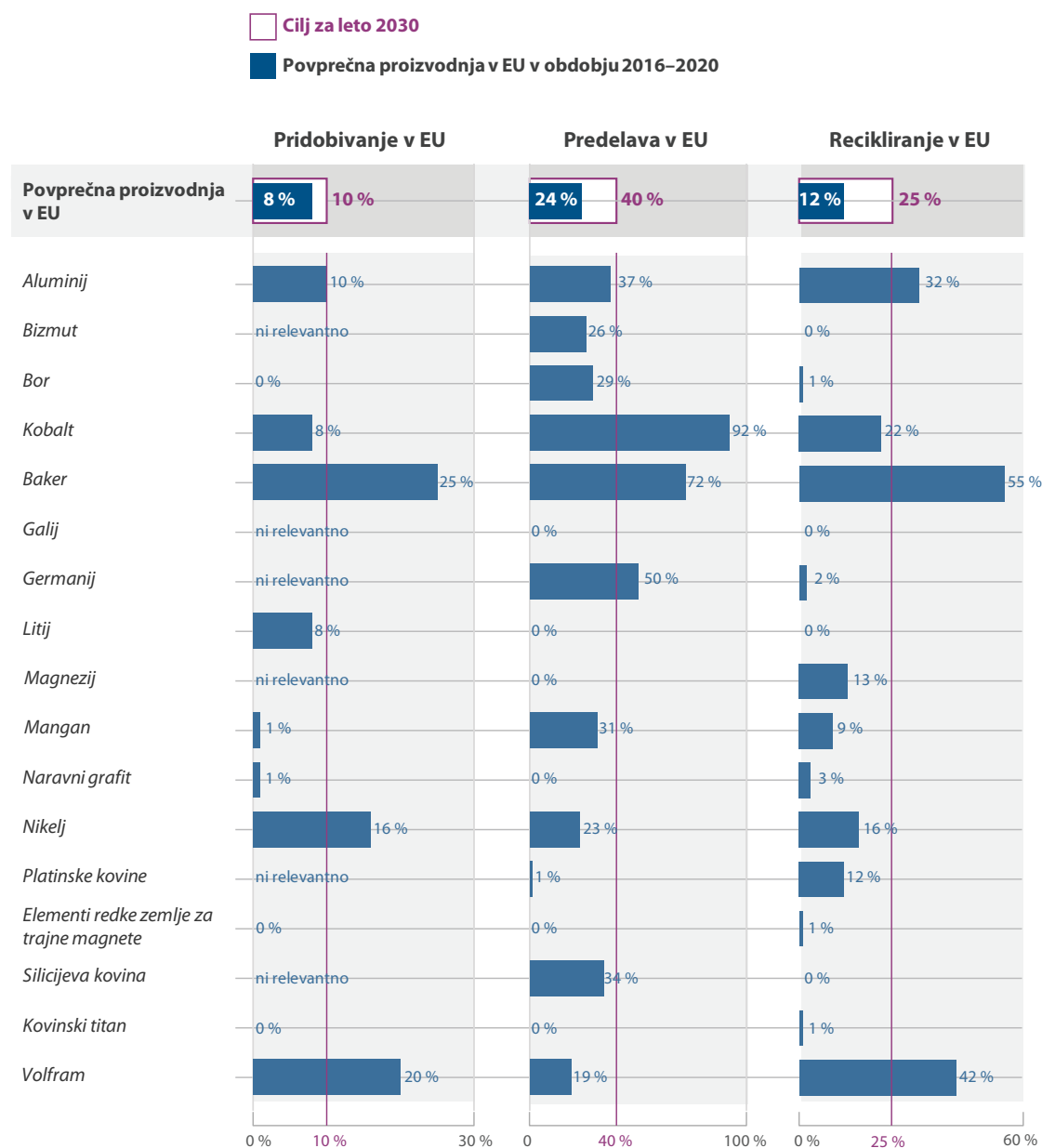
### 32 Sodišče je ocenilo, kako so bili cilji določeni in ugotovilo naslednje:

- ni utemeljeno, kako so bili določeni cilji diverzifikacije, pridobivanja, predelave in recikliranja, ki jih je predlagala Komisija, in sicer ne v aktu o kritičnih surovinah, tj. v [oceni učinka](#) iz leta 2023, ne v katerem koli drugem javnem ali internem dokumentu Komisije,
- ni navedeno, kako in koliko se s cilji prispeva k ciljem EU glede energije iz obnovljivih virov ali kako so cilji povezani s cilji [akta o neto ničelni industriji](#),
- informacije, ki so bile na voljo pri določanju ciljev, so bile omejene zaradi pomanjkljivih in zastarelih podatkov ([tabela 1](#)).

**33** Vsak od ciljev za leto 2030 glede pridobivanja, predelave in recikliranja je zbirni cilj za vse zajete strateške surovine. Zato so ti cilji v splošnem manj smiselni, saj jih je mogoče doseči brez napredka pri posameznih surovinah. Poleg tega ni metodologije za ponderiranje prispevka vsake strateške surovine k doseganju ciljev.

**34** Iz analize Sodišča izhaja, da ti cilji niso jasno utemeljeni. Sodišče je ugotovilo, da eden od teh ciljev ni bil veliko višji od izhodiščne vrednosti. Ocenilo je, da je ob določitvi ciljev domača rudarska zmogljivost EU za vse strateške surovine že pomenila približno 8 % letne porabe EU, kar je blizu cilja 10 %. Vendar je EU za številne posamezne surovine, kot so naravni grafit ali elementi redke zemlje, še daleč od cilja. Na področju recikliranja je Sodišče ocenilo, da je zmogljivost ob določitvi cilja znašala približno 12 %, kar je približno polovica cilja 25 %. Kar zadeva predelavo, je Sodišče ocenilo, da zmogljivost znaša približno 24 %, kar je prav tako daleč od cilja 40 % ([slika 5](#)).

## Slika 5 | Povprečna proizvodna zmogljivost EU in napredek pri doseganju ciljev za leto 2030



„Ni relevantno“ pomeni, da po mnenju Komisije take faze ni ali da ocena v tej fazi ne bi bila smiselna. Zadevne surovine so bile zato izključene iz izračuna, ki ga je opravilo Sodišče.

**Opomba:** povprečna proizvodna zmogljivost EU je tipična količina določene surovine, ki jo EU lahko v povprečju proizvede letno, in sicer z uporabo obstoječih industrijskih obratov in virov.

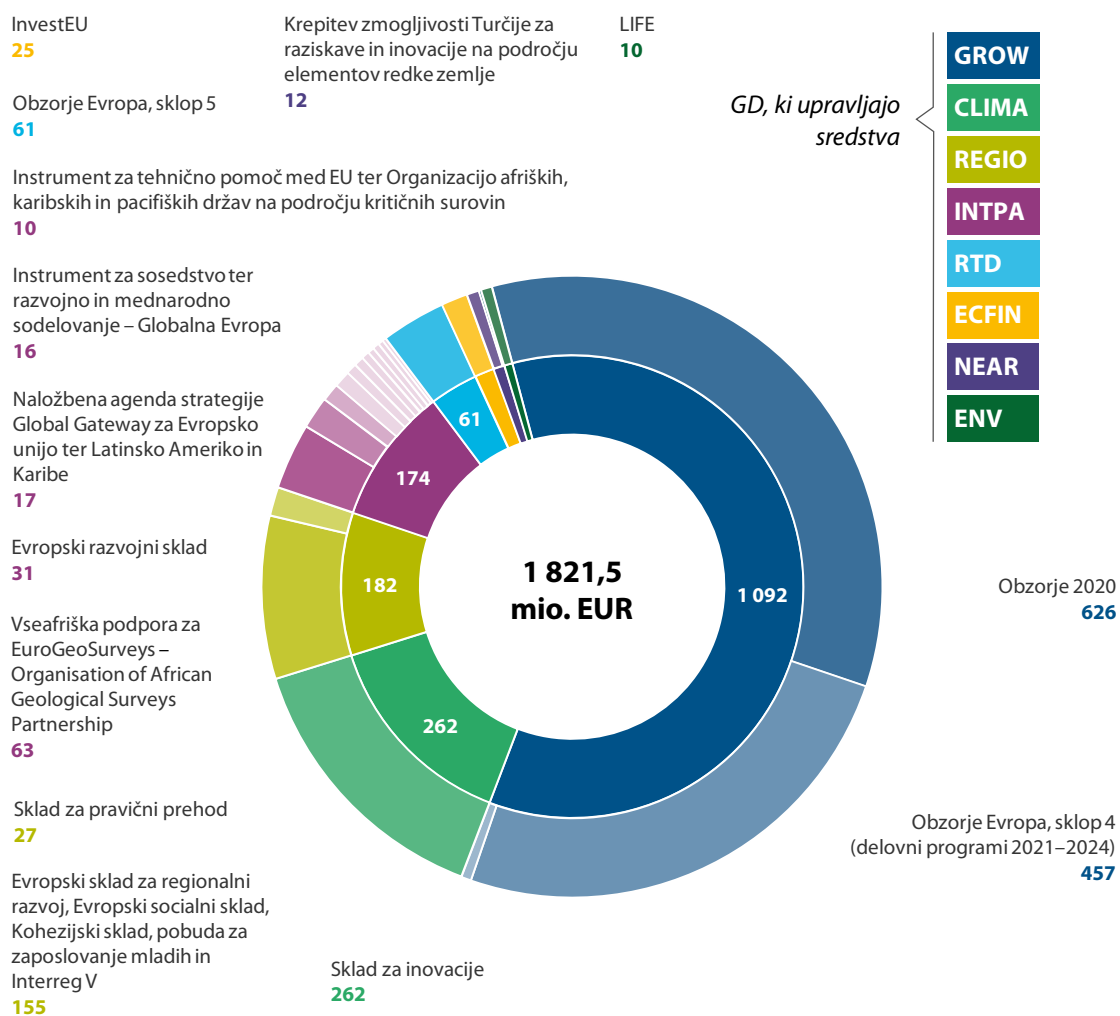
**Vir:** analiza Sodišča na podlagi informacij Komisije

## Ni jasno, kakšen učinek ima financiranje EU na oskrbo s kritičnimi surovinami

**35** Ukrepi, povezani z izvajanjem politike EU na področju surovin, se financirajo iz različnih programov EU, s katerimi se zlasti podpira diverzifikacija uvoza, krepí recikliranje ter spodbujajo raziskave in inovacije. Po podatkih Komisije je bilo v obdobjih 2014–2020 in 2021–2027 za pobude v zvezi s kritičnimi surovinami dodeljenih več kot 1,8 milijarde EUR. Največ sredstev je bilo dodeljenih iz programov Obzorje 2020 in Obzorje Evropa, ki jima sledijo skladi za inovacije, kohezijo in razvoj (*slika 6*).

### Slika 6 | Financiranje EU za kritične surovine in njegovo upravljanje sta razdrobljena (2014–2027)

(v milijonih EUR)



*Opomba:* na sliki so prikazane obveznosti ali plačila, ne pa tudi posojila in jamstva. Če sta bila na voljo oba zneska, je na sliki prikazan višji.

Vir: Sodišče na podlagi informacij Komisije

- 36** Vodenje informacij o pobudah in projektih v zvezi s kritičnimi surovinami, ki jih financira EU, je razdrobljeno po več generalnih direktoratih Komisije. Sodišče je ugotovilo, da se rezultati ne spremljajo ustrezno in da Komisija ni analizirala učinkov pobud na oskrbo EU, saj v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 kritične surovine niso opredeljene kot prioriteta. Na primer, sredstva EU so bila sicer uporabljena za projekte v zvezi s trajnostno rabo surovin, vključno s predelavo odpadkov, **naprednimi materiali** in nadomeščanjem surovin. Vendar Komisija ne more dokazati učinkov tega financiranja.
- 37** Podoben primer je akcijski načrt iz leta 2020, v katerem so sicer izrecno navedeni viri, ki jih je treba uporabiti za njegovo izvajanje, in sicer program Obzorje Evropa in Evropski sklad za regionalni razvoj. Komisija lahko sicer dokaže, da je za podporo projektom v okviru akcijskega načrta uporabila ta sredstva, ne pa tudi učinkov tega financiranja na oskrbo s kritičnimi surovinami.
- 38** Poleg tega je bilo v akcijskem načrtu iz leta 2020 priporočeno, naj Komisija, države članice in drugi deležniki razvijejo mehanizem financiranja za projekte na področju kritičnih surovin zunaj EU. Vendar je Komisija junija 2025 priznala, da EU za take projekte še vedno namenja razmeroma malo sredstev in da Komisija ne ve, koliko zasebnih naložb bodo ta sredstva dejansko privabila<sup>4</sup>.

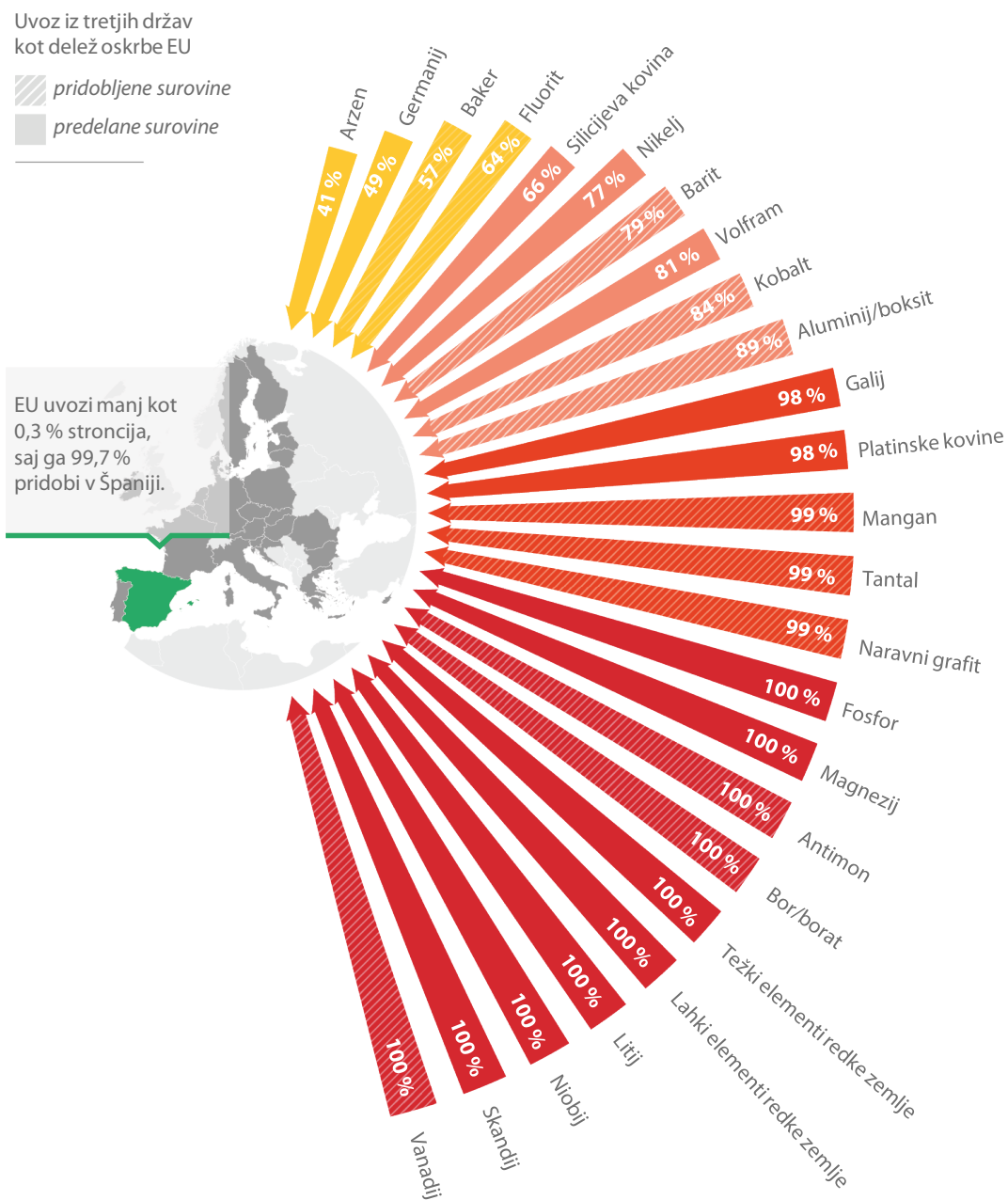
## Prizadevanja za diverzifikacijo uvoza še niso prinesla oprijemljivih rezultatov

- 39** Pri večini kritičnih surovin, vključno s 26, ki so pomembne za energetski prehod, je EU odvisna od uvoza iz tretjih držav. Za deset takih surovin je EU v celoti odvisna od uvoza (*slika 7*).

---

<sup>4</sup> Odgovor GD INTPA z dne 2. junija 2025 na anketo Sodišča.

## Slika 7 | EU je močno odvisna od uvoza kritičnih surovin

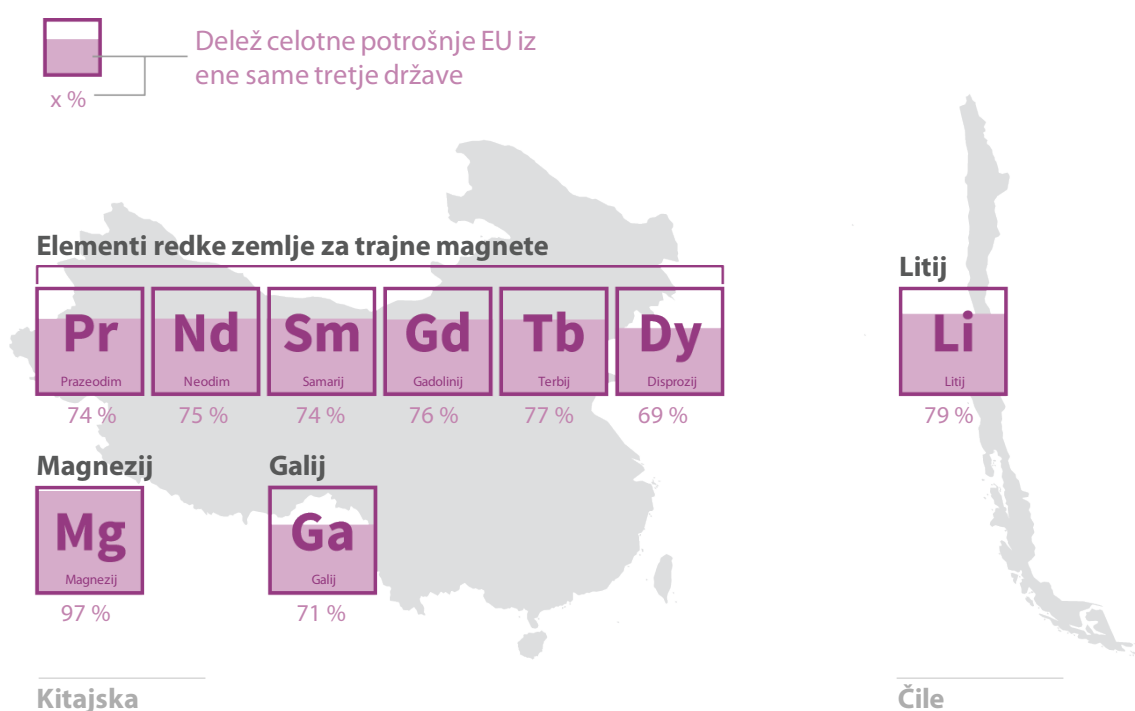


*Opomba:* odvisnost od uvoza je odstotek kritičnih surovin, dobavljenih iz držav zunaj EU. Iz tega deleža je razvidno, koliko je EU pri zadovoljitvi povpraševanja odvisna od uvoza. Višje vrednosti pomenijo večjo ranljivost za motnje v oskrbi iz tretjih držav.

Vir: Sodišče na podlagi informacij Komisije (2016–2020)

**40** Za zmanjšanje tveganj, povezanih s to odvisnostjo, je v aktu o kritičnih surovinah določen nezavezujoč cilj, da do leta 2030 iz nobene tretje države ni dobavljenih več kot 65 % letne porabe EU katere koli strateške surovine, nepredelane ali v kateri koli fazi predelave. V fazi pridobivanja (tj. nepredelane strateške surovine) znaša odvisnost EU za eno surovino trenutno nad 65 %, in sicer za bor (Turčija, 99 %). V fazi predelave to velja za štiri strateške surovine, pomembne za energetske prehod: litij (Čile), magnezij, galij in elemente redke zemlje (vsi Kitajska) (*slika 8*).

**Slika 8 | Surovine, pri oskrbi s katerimi je EU v 65 % odvisna od uvoza iz ene same države**



Vir: Sodišče na podlagi podatkov GD GROW (iz januarja 2025)

**41** Za odpravo odvisnosti EU, so potrebna znatna prizadevanja, in sicer pri sodelovanju s tretjimi državami. Sodišče je zato ocenilo, ali so glavne vrste mehanizmov sodelovanja EU s tretjimi državami prinesle oprijemljive rezultate in privedle do bolj raznolikega uvoza kritičnih surovin. Preučilo je:

- dejavnosti, povezane s prosto trgovino, in druge zunanje dejavnosti EU,
- strateška partnerstva s tretjimi državami.

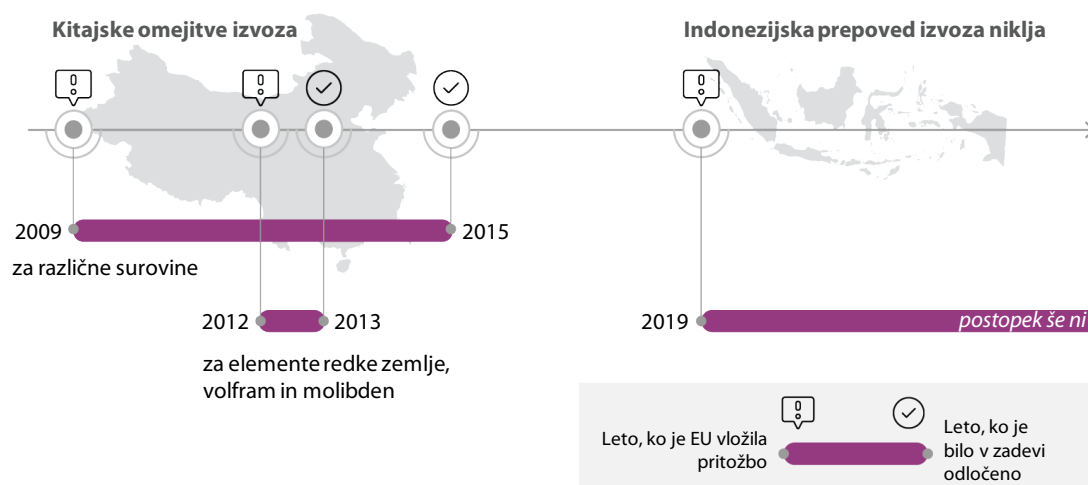
## Zaradi izkrivljanja trgovine je dostop do kritičnih surovin težji, učinka zunanjih dejavnosti EU na njeno oskrbo s temi surovinami pa ni mogoče ugotoviti

- 42** Povpraševanje EU po kritičnih surovinah se bo še naprej v glavnem zadovoljevalo z uvozom, in sicer tako kratkoročno kot tudi srednjeročno in dolgoročno. Sporazumi o prosti trgovini in druge zunanje dejavnosti EU, ki omogočajo dostop do teh surovine iz držav zunaj EU, bogatih z viri, so zato ključnega pomena za oskrbo EU. V akcijskem načrtu iz leta 2020 je navedeno, da bi morala EU okrepiti orodja trgovinske politike in sodelovati s svetovnimi partnerji, da bi preprečila izkrivljanje trgovine.

### EU zaradi izkrivljanja trgovine in geopolitičnih izzivov težje dostopa do kritičnih surovin

- 43** Prizadevanja EU v zvezi s sporazumi o prosti trgovini in drugimi zunanjimi dejavnostmi so še posebej pomembna, saj svetovno trgovinsko okolje postaja vse zahtevnejše in geopolitične napetosti vplivajo na dostop EU do kritičnih surovin. Prosta trgovina z njimi je bila večkrat izkrivljena zaradi izvoznih omejitev (npr. prepovedi izvoza), kar ogroža zanesljivost oskrbe EU. EU si je prizadevala za odpravo teh omejitev na dvostranski ravni in jih izpodbijala pred Svetovno trgovinsko organizacijo (STO) (glej [slika 9](#)).

### Slika 9 | Izvozne omejitve in odzivi EU



Vir: Sodišče na podlagi informacij STO in GD TRADE

- 44** Kitajska je aprila 2025 na [seznam za nadzor izvoza](#) uvrstila sedem elementov redke zemlje, zaradi česar so zanje potrebna izvozna dovoljenja, kar pa upočasnjuje izvoz. Te surovine so ključne za proizvodnjo trajnih magnetov (tj. magnetov, ki niso odvisni od zunanjega polja ali toka), ki se uporabljajo v vetrnih turbinah in številnih drugih industrijskih sektorjih. Komisija je že od samega začetka v kontaktu s kitajskimi organi na bilateralni ravni. Komisija je junija 2025 vzpostavila portal, na katerem lahko predstavniki iz predelovalne industrije predložijo informacije o statusu procesa v zvezi z vlogami za izdajo izvoznih dovoljenj. V nujnih primerih Komisija te informacije posreduje kitajskim organom za hitrejšo obravnavo. Vendar je [Evropska gospodarska zbornica na Kitajskem](#) poročala, da so kitajski organi po informacijah 22 evropskih družb, zbranih med avgustom in začetkom septembra 2025, odobrili le 19 od 141 vlog za izdajo dovoljenja, 121 „nujnih“ vlog pa je še vedno nerešenih. EU do decembra 2025 pri STO še ni vložila pritožbe.
- 45** Oskrba EU je lahko ogrožena tudi zaradi geopolitičnih kriz. Na primer, po podatkih Komisije o trgovini se je uvoz kritičnih surovin, pomembnih za tehnologije obnovljivih virov energije in pridobljenih iz Ukrajine, zaradi ruske invazije na to državo zmanjšal s približno 345 000 ton leta 2021 na približno 60 000 ton leta 2024.

### **EU je okrepila zunanje dejavnosti, povezane s kritičnimi surovinami, vendar ni jasno, kakšen učinek imajo na krepitev oskrbe EU**

- 46** EU je v zadnjih nekaj letih okrepila svoja prizadevanja pri pogajanjih o prostotrgovinskih sporazumih s številnimi tretjimi državami, ki imajo znatne zaloge surovin ali predelovalne zmogljivosti. Nedavni sporazumi med EU in državami, kot so Čile, Mehika, Nova Zelandija in Združeno kraljestvo, vsebujejo posebna poglavja o energiji in surovinah ter druge ustrezne določbe. Namen teh poglavij je zagotoviti sodelovanje in ustvariti enake konkurenčne pogoje za trgovce in vlagatelje, na primer tako, da se omejijo prakse, s katerimi monopoli poskušajo na nepošten način nadzorovati izvoz. Vendar Komisija trenutno ne more dokazati, da so ti sporazumi o prosti trgovini prispevali k povečanju oskrbe EU s kritičnimi surovinami.
- 47** Poleg teh sporazumov je Komisija izvajala tudi druge zunanje dejavnosti, katerih namen je bil olajšati dostop do kritičnih surovin v državah, bogatih z viri. To temo je vključila v nacionalne večletne okvirne načrte s tretjimi državami (npr. Brazilija, Južna Afrika) in regionalne načrte z drugimi državami iz Afrike, Srednje Azije in Latinske Amerike. To so nezavezujoči dokumenti za načrtovanje, namenjeni usmerjanju sodelovanja in financiranja EU v zvezi s posameznimi državami zunaj EU. Med dejavnostmi v tretjih državah so tudi sklenitev sporazuma o spodbujanju trajnostnih naložb marca 2024 z Angolo in pogajanja (začeta marca 2025) za sklenitev partnerstva za čisto trgovino in naložbe z Južno Afriko. Večina teh dejavnosti je v fazi načrtovanja ali zgodnji fazi, pri čemer pa je bilo v zvezi s samimi kritičnimi surovinami doslej doseženih le malo specifičnih izložkov.

**48** Tudi EU in ZDA so se leta 2023 zavezale k sklenitvi sporazuma o kritičnih mineralih, da bi podprle ustrezne dobavne verige. Pogajanja so bila leta 2024 prekinjena. EU je 6. decembra 2024 dosegla **politični dogovor** z Argentino, Brazilijo, Paragvajem in Urugvajem, bogatimi s kritičnimi surovinami, o partnerskem sporazumu med EU in Mercosurjem. Sporazum vključuje **ukrepe** za znižanje tarif EU za kritične surovine in iz njih izdelane proizvode ter ukrepe za večjo predvidljivost dobavnih verig. Vendar sporazum do novembra 2025 še ni začel veljati, saj ga države Mercosurja ali države članice EU še niso ratificirale.

## **Strateška partnerstva izboljšujejo sodelovanje, vendar le malo prispevajo k zanesljivi oskrbi s surovinami**

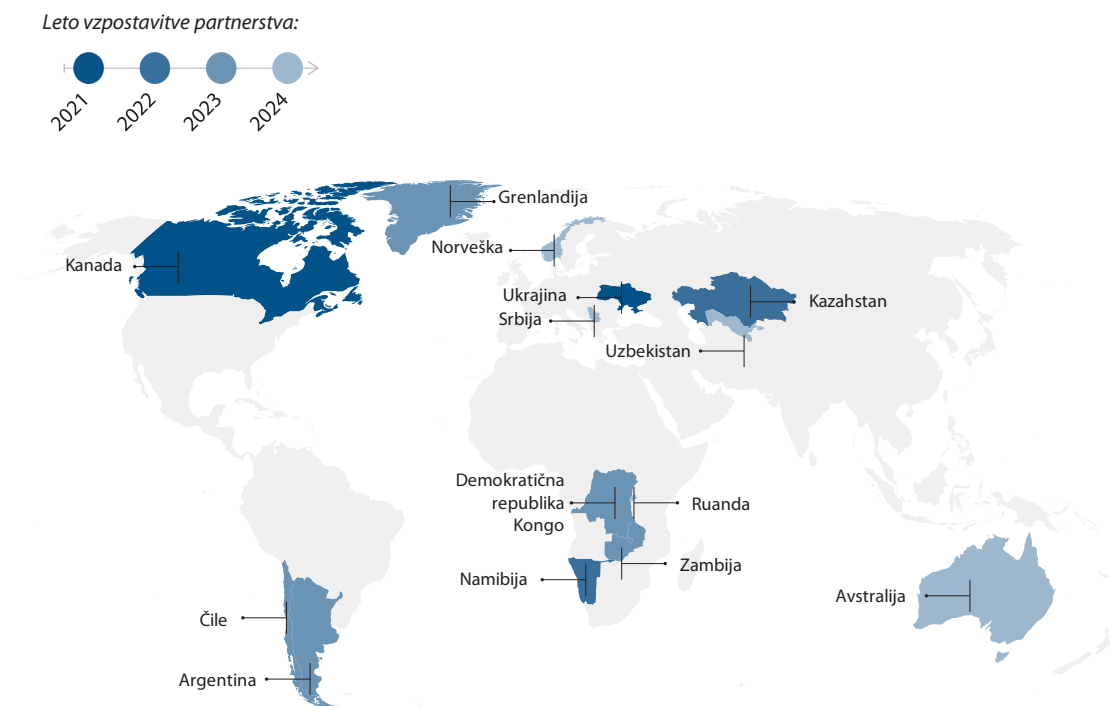
**49** V skladu z aktom o kritičnih surovinah pomeni strateško partnerstvo „zavezo med Unijo in tretjo državo [...] za okrepitev sodelovanja v zvezi z vrednostno verigo surovin, ki se vzpostavi z nezavezujočim instrumentom, v katerem so določeni ukrepi skupnega interesa”<sup>5</sup>. Že v **akcijskem načrtu** iz leta 2020 je bilo poudarjeno, naj se leta 2021 vzpostavijo strateška mednarodna partnerstva, začeni s Kanado, zainteresiranimi državami v Afriki in **sosedstvom EU**.

**50** EU je med januarjem 2021 in junijem 2025 sklenila 14 **strateških partnerstev** na področju surovin (vključno s kritičnimi in strateškimi surovinami) s tretjimi državami (**slika 10**), tudi s tistimi iz akcijskega načrta (odstavek **49**).

---

<sup>5</sup> Člen 2 Uredbe (EU) 2024/1252.

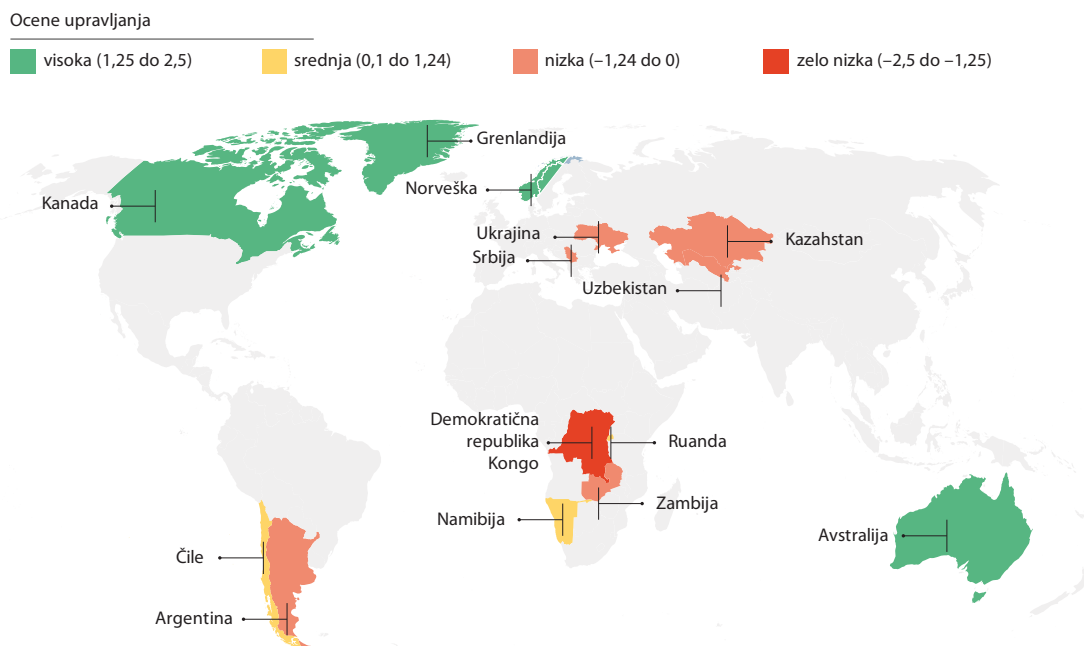
## Slika 10 | Strateška partnerstva na področju surovin med EU in tretjimi državami (stanje junija 2025)



Vir: Sodišče na podlagi podatkov Komisije

**51** Ta partnerstva so namenjena razvoju integriranih vrednostnih verig in ne le pridobivanju surovin. Sedem od 14 partnerstev je bilo (glede na kazalnike svetovnega upravljanja Svetovne banke za leto 2023) sklenjenih z državami z nizkimi ocenami upravljanja (*slika 11*). Partnerstva vključujejo ureditve za reševanje nekaterih izzivov glede upravljanja, ki vplivajo na podjetja, ki poslujejo v teh državah. Vendar še vedno obstajajo tveganja glede stabilne oskrbe EU.

## Slika 11 | Polovica partnerskih držav ima nizko oceno upravljanja



*Opomba:* rezultati analize, ki jo je opravilo Sodišče, so povprečje naslednjih vidikov: državljansko udejstvovanje in odgovornost vlade, politična stabilnost in odsotnost nasilja/terorizma, učinkovitost vlade, pravna država in nadzor nad korupcijo.

*Vir:* Sodišče na podlagi kazalnikov svetovnega upravljanja, 2023

- 52** Na podlagi 14 strateških partnerstev je bilo pripravljenih 12 časovnih načrtov (za primer glej *okvir 1*), dva pa še ne, čeprav partnerski sporazumi vključujejo zavezo, da se časovni načrt sklene v šestih mesecih po podpisu sporazuma. Časovni načrti vključujejo ukrepe za izvajanje partnerstva, kot so okrepljeno sodelovanje na področju geološkega raziskovanja, raziskav in inovacij v vrednostni verigi, spodbujanja najboljših praks kot tudi znanj in spretnosti ter usposabljanja.

## Okvir 1

### Strateško partnerstvo med EU in Ukrajino na področju surovin

V skladu z [informacijskim sistemom za surovine](#) je Ukrajina tretja svetovna proizvajalka galija, četrta svetovna proizvajalka silicijeve kovine in peta svetovna proizvajalka titana. Ukrajina ima tudi velika [nahajališča](#) litija ter znatne količine grafita, magnezija in tantal, ki so vsi na seznamu EU v zvezi s kritičnimi ali strateškimi surovinami ter ključni za energetske prehod.

EU in Ukrajina sta leta 2021 podpisali memorandum o soglasju za začetek strateškega partnerstva, katerega namen je diverzifikacija, krepitev in zagotavljanje oskrbe obeh strani s kritičnimi surovinami. Od takrat sta bila sprejeta dva časovna načrta (eden za obdobje 2021–2022 in drugi za obdobje 2023–2024) z ukrepi, kot so razvoj nacionalnega geološkega portala, vključno z digitalizacijo koristnih geoloških poročil, tehnična pomoč za pripravo potrebne zakonodaje in spodbujanje naložbenih priložnosti v ukrajinskem sektorju kritičnih surovin.

Kljub ruski vojni proti Ukrajini sta obe partnerici strateško partnerstvo še naprej izvajali. Pripravili sta seznam skupnih dejavnosti za tretji časovni načrt za obdobje 2025–2026, ki je bil potrjen z izmenjavo dopisov med EU in ukrajinskimi organi. Hkrati je EU leta 2025 [projekt nahajališč grafita Balakhivka](#) izbrala kot strateški projekt.

*Vir:* Sodišče na podlagi informacij Komisije in geoloških služb EU

- 53** Sodišče je pri analizi časovnih načrtov ugotovilo, da jih samo šest vključuje roke za izvedbo. Komisija sicer spremlja, ali se ukrepi iz časovnih načrtov izvajajo, vendar ne ocenjuje njihovega učinka na oskrbo s kritičnimi surovinami ali doseganje cilja EU glede strateških surovin. Poleg tega ukrepi le malo prispevajo k zanesljivi oskrbi s surovinami. Po razpoložljivih podatkih o trgovini s surovinami, pomembnimi za energetske prehod, zbranih v vseh 14 državah, s katerimi je bilo sklenjeno strateško partnerstvo, se je uvoz 13 preučeni surovin iz teh držav med letoma 2020 in 2024 dejansko zmanjšal, uvoz drugih 13 surovin se je povečal, uvoz ene surovine pa se ni bistveno spremenjal ([slika 12](#)).

## Slika 12 | Spremembe pri uvozu surovin iz držav, s katerimi je bilo sklenjeno strateško partnerstvo

| Surovina          | Uvoz v letu 2020<br>(v tonah) | Uvoz v letu 2024<br>(v tonah) | Sprememba<br>(v %) |
|-------------------|-------------------------------|-------------------------------|--------------------|
| Fluorit           | 26 932,6                      | 5,3                           | -100 %             |
| Stroncij          | 0,2                           | 0,0                           | -98 %              |
| Cerij             | 4,8                           | 0,1                           | -97 %              |
| Magnezij          | 64,5                          | 1,9                           | -97 %              |
| Barit             | 12 807,0                      | 3 007,7                       | -77 %              |
| Rodij             | 0,009                         | 0,003                         | -67 %              |
| Kobalt            | 16 172,3                      | 5 572,5                       | -66 %              |
| Grafit            | 24 576,8                      | 16 326,0                      | -34 %              |
| Litij             | 15 315,3                      | 12 527,8                      | -18 %              |
| Silicijeva kovina | 189 247,2                     | 167 008,2                     | -12 %              |
| Borat             | 2 795,3                       | 2 652,4                       | -5 %               |
| Vanadij           | 100,5                         | 95,6                          | -5 %               |
| Nikelj            | 209 353,8                     | 206 424,3                     | -1 %               |
| Iridij            | 0,001                         | 0,001                         | 0 %                |
| Baker             | 1 563 407,7                   | 1 680 231,3                   | 7 %                |
| Mangan            | 563 543,3                     | 609 375,8                     | 8 %                |
| Germanij          | 1 057,9                       | 1 390,0                       | 31 %               |
| Niobij            | 2 577,2                       | 4 134,6                       | 60 %               |
| Volfram           | 123,3                         | 313,7                         | 154 %              |
| Galij             | 1,2                           | 3,5                           | 192 %              |
| Antimon           | 15,4                          | 52,0                          | 237 %              |
| Platina           | 0,1                           | 0,5                           | 529 %              |
| Paladij           | 0,1                           | 0,8                           | 715 %              |
| Aluminij          | 29 300,5                      | 416 727,2                     | 1 322 %            |
| Disprozij         | 0,03                          | 33,8                          | 124 941 %          |
| Fosfatna ruda     | 6,1                           | 7 743,4                       | 127 321 %          |
| Fosfor            | 0,02                          | 53 008,8                      | 252 422 948 %      |

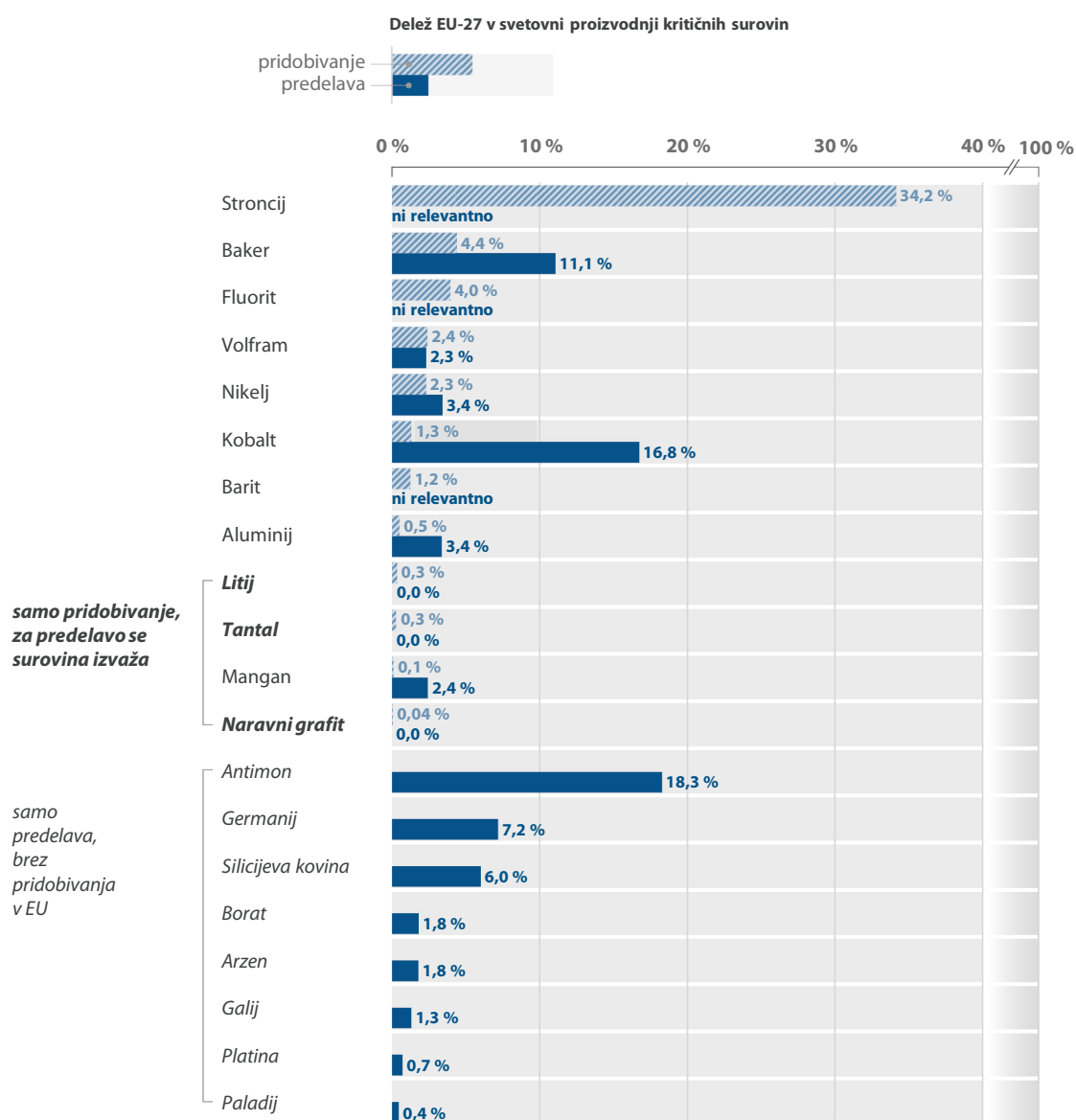
*Opomba:* v letu 2020 ni bil evidentiran uvoz arzena, praeodima ali skandija iz partnerskih držav, zato so bile te surovine izključene iz nadaljnje analize.

Vir: analiza Sodišča na podlagi podatkov [COMEXT](#)

## Zaradi finančnih, pravnih in upravnih ozkih grl domača proizvodnja napreduje zgolj počasi

**54** Proizvodnja kritičnih surovin vključuje pridobivanje in predelavo surovin, saj večine ni mogoče uporabljati v njihovi naravni obliki. EU proizvaja le nekatere surove minerale in kovine, obseg te proizvodnje pa je v primerjavi s svetovno proizvodnjo majhen (*slika 13*).

**Slika 13 | EU proizvaja samo nekatere mineralne in kovinske surovine**



*Opomba:* na sliki je prikazan delež pridobivanja in predelave kritičnih surovin v EU v primerjavi s svetovno proizvodnjo – povprečje v obdobju 2016–2020 (> 0 %).

*Vir:* analiza Sodišča na podlagi podatkov GD GROW (iz januarja 2025)

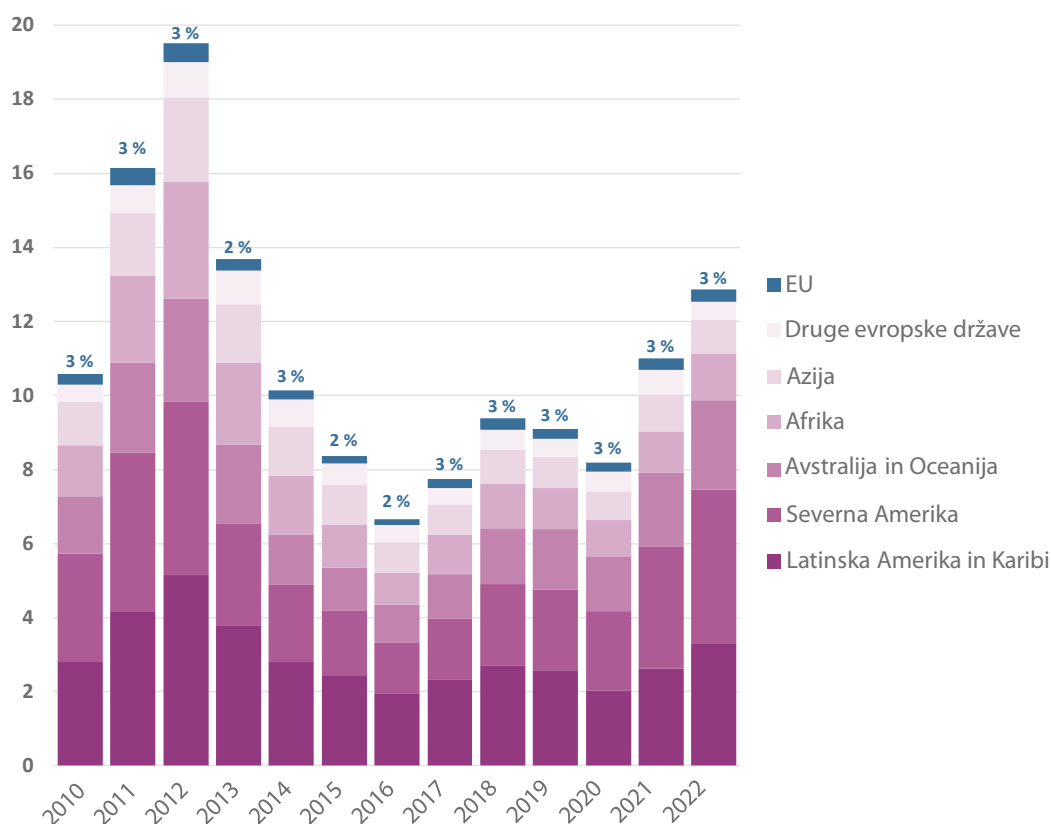
- 55** Za izboljšanje proizvodnih razmer v EU so v aktu o kritičnih surovinah določeni nezavezujoči cilji za domače pridobivanje in predelavo. Do leta 2030 bi morale vsaj 10 % (za pridobivanje) in vsaj 40 % (za predelavo) porabe strateških surovin v EU izvirati iz domačih virov.
- 56** Sodišče je ocenilo, ali se je s pobudami EU uspešno spodbujala domača proizvodnja kritičnih surovin v Evropi. Preučilo je zlasti, ali so bila s temi pobudami uspešno obravnavana ključna ozka grla, za katera je splošno znano, da upočasnjujejo napredek, in sicer:
- nezadostno raziskovanje,
  - pomanjkanje tehnologij in zmogljivosti,
  - nezadostno financiranje,
  - dolgotrajni postopki izdaje dovoljenj.

## Raziskovalne dejavnosti so tvegane in premalo razvite

- 57** Za to, ali in kje je mogoče izkopavati kritične surovine, je treba dobro poznati geološke razmere. V številnih regijah EU je „splošno raziskovanje” premalo razvito, zato so potrebna nadaljnja prizadevanja, da bi se ustrezno ocenile prisotnost, kakovost in količina surovin v potencialnih nahajališčih. V [oceni učinka](#) akta o kritičnih surovinah, ki je bila pripravljena leta 2023, je bilo ugotovljeno, da zaradi nezadostnih naložb držav članic v splošno raziskovanje v zadnjih desetletjih (približno 2 % do 3 % svetovnih odhodkov za raziskovanje) ni dovolj informacij o resničnem potencialu EU za nahajališča kritičnih surovin (glej [slika 14](#)).

## Slika 14 | Odhodki za raziskovanje na svetovni ravni v obdobju 2010–2022\*

Proračun za raziskovanje (v milijardah EUR)



\* Podatki zajemajo odhodke za raziskovanje naslednjih surovin: zlato, srebro, navadne kovine (baker, nikelj, cink in svinec), kobalt, litij, molibden, platinske kovine, diamante, triuranijev oksid, redke zemlje, kalijev klorid in fosfat.

Vir: Sodišče na podlagi informacij Komisije

**58** EU si prizadeva za izboljšanje in uskladitev vseevropskih geoloških podatkov. Na primer, [EuroGeoSurveys](#), krovno združenje 37 evropskih geoloških raziskovalnih organizacij, pripravlja podatkovno infrastrukturo, geološke podatke in zemljevide, ki bodo dostopni po vsej Evropi. Projekt [Geological Service for Europe](#), ki ga usklajuje združenje EuroGeoSurveys, je prejel podporo EU iz programa Obzorje v višini skoraj 20 milijonov EUR.

**59** V skladu z aktom o kritičnih surovinah so morale države članice do 24. maja 2025 vzpostaviti nacionalne raziskovalne programe in jih sporočiti Komisiji. Namen teh programov je pomagati državam članicam pri odkrivanju novih nahajališč kritičnih surovin, izboljšati njihovo kartiranje in konsolidirati podatke v skupni podatkovni zbirki na ravni EU. To bi lahko izboljšalo geološko raziskovanje po vsej EU. Vendar šest mesecev po izteku roka šest držav članic Komisiji še vedno ni sporočilo svojih nacionalnih programov.

- 60** Ko so potencialni viri opredeljeni, začnejo specializirana podjetja „ciljno raziskovanje“, da bi ocenila izvedljivost rudarskega projekta. To zahteva predhodne izkušnje ter vključuje visoke stroške in tveganja, saj le majhen delež projektov ciljnega raziskovanja privede do uspešnih rudarskih projektov<sup>6</sup>. Pogosto se navaja, da je to razmerje približno **1 proti 1 000**.

## Na predelavo vpliva pomanjkanje tehnologije in vse manjše število obratov v EU

- 61** Za predelavo surovine iz rude, mineralov, rastlinskih proizvodov ali odpadkov so potrebne specializirane tehnologije ter znanje in spretnosti. Na primer, predelava elementov redke zemlje je eden najzahtevnejših izzivov sodobne metalurgije in Kitajska je v zadnjih desetletjih postala ena **vodilnih tehnoloških sil** v tem sektorju<sup>7</sup>. Trenutno se zunaj EU predela 100 % elementov redke zemlje (**slika 7**), večinoma na Kitajskem.
- 62** Akt o kritičnih surovinah vključuje ambiciozen cilj, da bi se do leta 2030 v EU predelalo 40 % strateških surovin. Zdi se, da je EU še daleč od tega cilja (**slika 5**), saj se večina kritičnih surovin v glavnem predeluje zunaj EU. Trenutno se predelovalni obrati v EU celo zapirajo. Ni jasno, ali si bo predelovalni sektor v EU lahko opomogel, kot je navedeno v **oceni učinka** akta o kritičnih surovinah, pripravljeni leta 2023. Analiza podatkov o svetovnem rudarstvu, ki jo je opravilo Sodišče, na primer kaže, da je EU-27 v obdobju 2019–2023 izgubila približno polovico svojih zmogljivosti za predelavo primarnega aluminija.
- 63** Visoki stroški energije so med **glavnimi dejavniki** konkurenčnosti za energetske intenzivne dejavnosti<sup>8</sup>, kot sta **taljenje in predelava**. Na primer, stroški električne energije so v povprečju **višji v EU** kot v drugih regijah sveta.

---

<sup>6</sup> Ocena učinka akta o kritičnih surovinah, ki jo je pripravila Komisija, SWD(2023) 161 final, okvir 4: *Stages of the critical raw materials value chain*.

<sup>7</sup> Ismail, N.A., Said, S.N.A. *Patent landscape analysis of rare-earth extraction: innovations, challenges, and geopolitical implications*. Chemical Monthly 156, str. 811–835 (2025).

<sup>8</sup> Draghi, M. (2024), *The Future of European Competitiveness* – del B, *In-depth analysis and recommendations*, str. 92.

**64** Komisija je spomladi 2025 objavila [evropski akcijski načrt za jeklo in kovine, dogovor o čisti industriji in akcijski načrt za cenovno dostopno energijo](#). S temi pobudami je bila napovedana vrsta ukrepov za okrepitev konkurenčnosti EU v številnih sektorjih (tudi na področju kritičnih surovin), obravnavali pa so se tudi visoki stroški energije. Še prezgodaj je za oceno, kako in koliko bodo te pobude prispevale k izboljšanju razmer na področju predelave kritičnih surovin v EU.

## Financiranje raziskovanja, rudarjenja in predelave kritičnih surovin v EU se šele začne

- 65** V EU je naložb v dejavnosti v zvezi z zgodnjimi fazami raziskovanja malo (odstavek [60](#)). Že v akcijskem načrtu iz leta 2020 je bilo poudarjeno, da je pomanjkanje spodbud in financiranja za raziskovanje velika ovira pri zagonu novih projektov na področju kritičnih surovin. V [oceni učinka](#) akta o kritičnih surovinah, pripravljeni leta 2023, je bilo ugotovljeno, da večina raziskovalnih podjetij v Evropi nima sedeža v EU, večina finančnih institucij pa se zaradi velikih tveganj izogiba financiranju raziskovalnih projektov (odstavek [60](#)).
- 66** Finančni sektor je kot visoko tvegane štel tudi rudarske in integrirane projekte (slednji so tako s področja rudarjenja kot predelave). Deležniki so opredelili številne dejavnike, ki vplivajo na dobičkonosnost projektov: heterogenost kritičnih surovin, okoljska in socialna vprašanja, cene energije, nestanovitnost cen in dolgi časovni okviri projektov. Poleg tega bi bila za financiranje predelovalnih projektov potrebna stabilna in zanesljiva oskrba s kritičnimi surovinami, ki je pri številnih takih projektih trenutno ni<sup>9</sup>. Zato obstaja tveganje, da bodo prizadevanja EU vodila v začarani krog, saj pomanjkljiva oskrba negativno vpliva na pripravo predelovalnih projektov, to pa zmanjšuje interes za zagotavljanje zanesljive oskrbe.
- 67** Naložbe so bistvene za financiranje dejavnosti, povezanih s kritičnimi surovinami. Nedavno so evropske javne banke, kot sta EIB in EBRD, povečale svojo podporo za naložbe v raziskovanje, rudarjenje in predelavo kritičnih surovin. EBRD in EU sta v okviru projekta [JUMP](#), ki ga sofinancira EU, vzpostavili [skupni instrument](#) v vrednosti 50 milijonov EUR za zagotavljanje kapitalskih naložb za raziskovanje. Z novo strateško pobudo skupine EIB za kritične surovine, ki se je začela marca 2025, namerava EIB – z letnim proračunom v višini 2 milijard EUR – financirati projekte v celotni vrednostni verigi kritičnih surovin in prispevati k ciljem akta o kritičnih surovinah.

---

<sup>9</sup> Ocena učinka akta o kritičnih surovinah, ki jo je pripravila Komisija, COM(2023) 160 final, str. 184 in 185.

- 68** Da bi Komisija olajšala naložbe v kritične surovine, se je **zavezala**, da bo do konca leta 2021 z delegiranimi akti o taksonomiji pripravila trajnostna merila za financiranje rudarskega, ekstraktivnega in predelovalnega sektorja. Štiri leta pozneje tega še ni storila. Aprila 2025 je prejela **predlog** ustrezne delovne skupine za posodobitev taksonomije EU, da bi ta vključevala rudarjenje in rafiniranje nekaterih kritičnih surovin: litija, niklja in bakra. Po drugi strani bi lahko po mnenju EIB zelo omejevalna merila za trajnostno financiranje negativno vplivala na upravičenost projektov v zvezi s kritičnimi surovinami in na financiranje takih projektov.
- 69** Poleg teh prizadevanj za privabljanje zasebnih naložb se je nedavno začelo izvajati tudi več nacionalnih pobud, v okviru katerih se z javnimi sredstvi podpirajo raziskovanje, rudarjenje in predelava (glej **okvir 2**).

## Okvir 2

### Nacionalna prizadevanja za podporo dejavnostim, povezanim s kritičnimi surovinami

Nemška spodbujevalna banka KfW v državni lasti je leta 2024 v imenu vlade ustanovila **sklad za kritične surovine v vrednosti 1 milijarde EUR**, da bi podprla trajnostno oskrbo nemškega gospodarstva s kritičnimi surovinami. Vsak projekt naj bi prejel od **50 milijonov EUR do 150 milijonov EUR**. Julija 2025 je bil začet skrbni pregled poslovanja v zvezi s prvimi projekti.

Tudi druge države članice, kot sta **Francija** in **Italija**, so načrtovale ali že začele vzpostavljati nacionalne sklade za surovine.

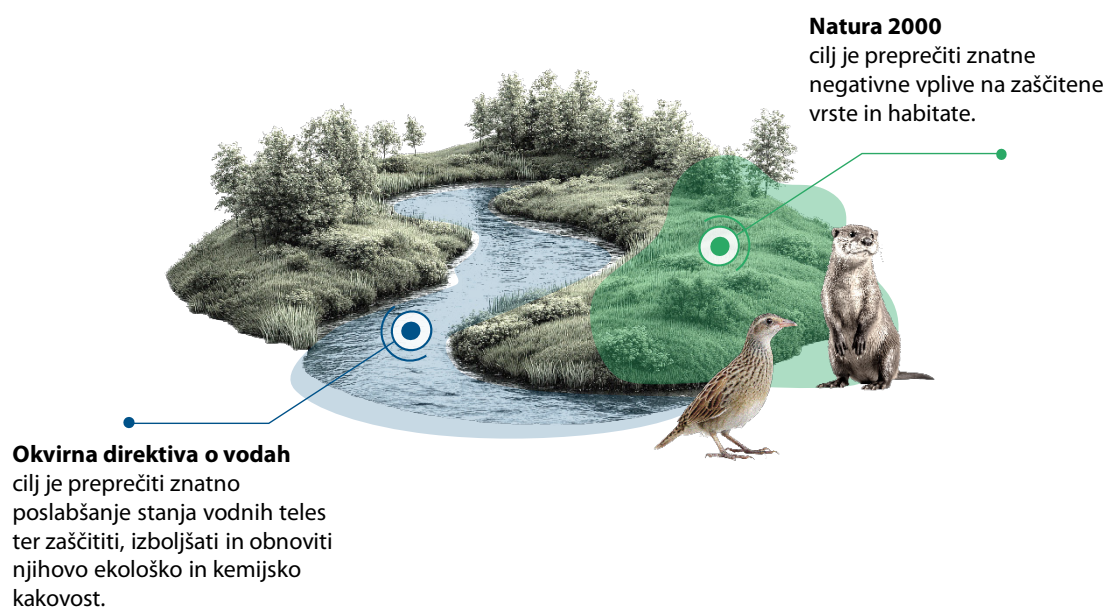
Vir: Sodišče

## Dolgotrajno in zapleteno izdajanje dovoljenj je ozko grlo rudarjenja v EU

- 70** Že leta 2008 je bilo v **pobudi za surovine** ugotovljeno, da so novi projekti na področju kritičnih surovin zelo težko hitro prešli v operativno fazo, predvsem zaradi dolgotrajnih nacionalnih postopkov za izdajo dovoljenj. Nedavno je bilo v **oceni učinka** akta o kritičnih surovinah, pripravljeni leta 2023, ugotovljeno, da so postopki za izdajo dovoljenj nepredvidljivi in razdrobljeni. Postopek za pridobitev rudarskega dovoljenja je trajal od treh mesecev do treh let. V skrajnih primerih na Finskem in Portugalskem je postopek trajal celo do štirih let. Pomembno ozko grlo so bile tudi zamude, do katerih je prišlo zaradi pritožb zoper izdana dovoljenja.

- 71** Glede na anketo, ki jo je opravilo Sodišče, je skoraj polovica držav članic kot glavno oviro za povečanje pridobivanja surovin doma navedlo okoljske in socialne vidike (kot sta onesnaževanje in načelo *Not in My Backyard* (ne na mojem dvorišču)). Šest držav članic je navedlo, da so ozka grla posledica nezadostnih upravnih zmogljivosti v javnem sektorju (na primer za izdajo dovoljenj za rudarjenje in izkoriščanje) in varstva narave, zlasti v zvezi z okvirno direktivo o vodah in direktivo Natura 2000.
- 72** Da bi Komisija izboljšala to stanje, je leta 2011 izdala **smernice** za pridobivanje neenergetskih mineralnih surovin v skladu z zahtevami Natura 2000. Leta 2019 je smernice dopolnila s **študijami primerov**. Takih specifičnih smernic pa Komisija ni izdala v zvezi z okvirno direktivo o vodah.
- 73** V **oceni učinka** akta o kritičnih surovinah je bilo priznано, da zaradi okvirne direktive o vodah in direktive Natura 2000 večina projektov za rudarjenje surovin traja dlje, zlasti ker je v skladu z zakonodajo pred izdajo projektnih dovoljenj na splošno treba izvesti presojo vplivov na okolje (**slika 15**). Ta ocena (za vse zadevne projekte, tudi tiste v zvezi s kritičnimi surovinami) je v povprečju trajala eno leto, pri čemer so ocene trajale od petih do 27 mesecev.

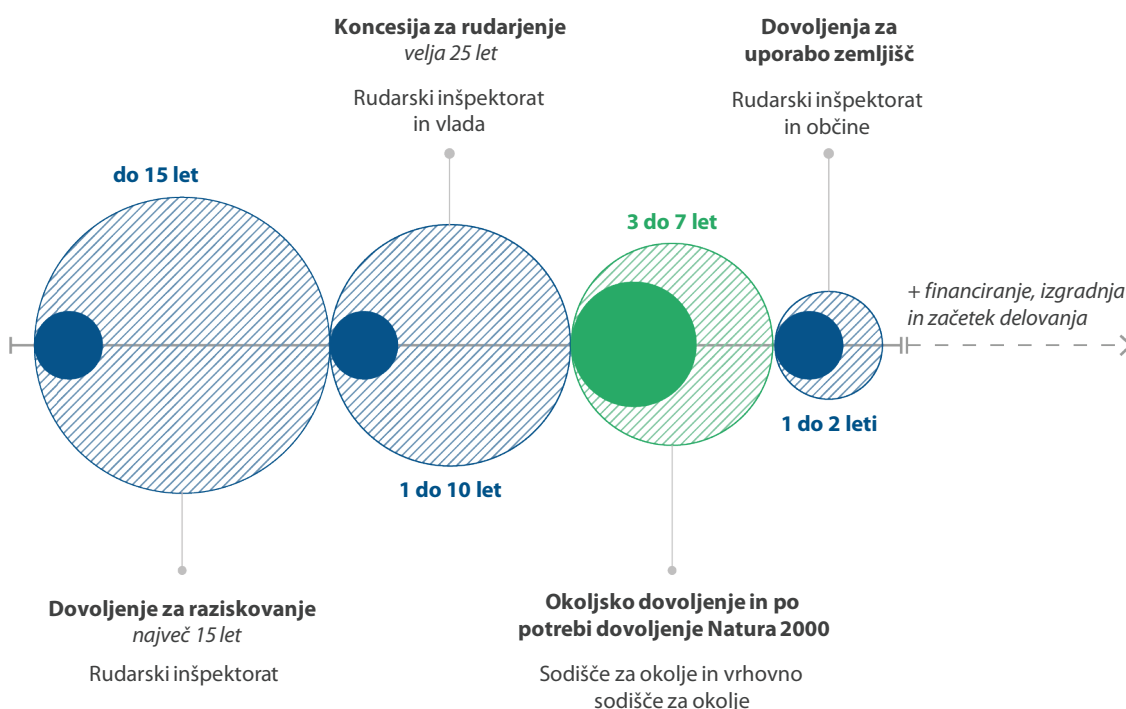
### Slika 15 | Za pridobitev dovoljenja je potrebna presoja vplivov na okolje



Vir: Sodišče

**74** V študiji iz leta 2023 je bilo ugotovljeno, da je povprečno pripravljalno obdobje rudnika od odkritja rude do začetka obratovanja znašalo 15,7 leta (za 127 rudnikov, ocenjenih po vsem svetu v letih 2002–2023). Edina država EU, vključena v študijo, je bila Španija s povprečjem 15 let. Na splošno se **ocenjuje**, da časovni okvir za začetek delovanja rudarskega projekta v EU običajno znaša od **deset do 15 let**, v nekaterih primerih pa tudi do **20 let**. Na **sliki 16** je primer zapletenega procesa odprtja rudnika na Švedskem, od raziskovanja do obratovanja, kar kaže, da bi ta proces lahko trajal še dlje.

**Slika 16 | Do odprtja rudnika na Švedskem lahko preteče več kot 30 let**



Vir: Sodišče na podlagi podatkov švedskega združenja SVEMIN iz leta 2025

**75** Za poenostavitev postopka so morale države članice v skladu z aktom o kritičnih surovinah do februarja 2025 vzpostaviti nacionalne točke „vse na enem mestu“ (enotne kontaktne točke). Točke „vse na enem mestu“ naj bi bile pristojne tako za vloge kot za dovoljenja v zvezi z rudarskimi projekti. Vendar so bile do novembra 2025 te točke vzpostavljene le v 16 od 27 držav članic.

## Potencial trajnostnega upravljanja virov ni v celoti izkoriščen

**76** Trajnostna raba virov je ključna pri zmanjševanju odvisnosti od primarnih kritičnih surovin in odpravljanju trdovratnih ovir za konkurenčnost panoge recikliranja v EU.

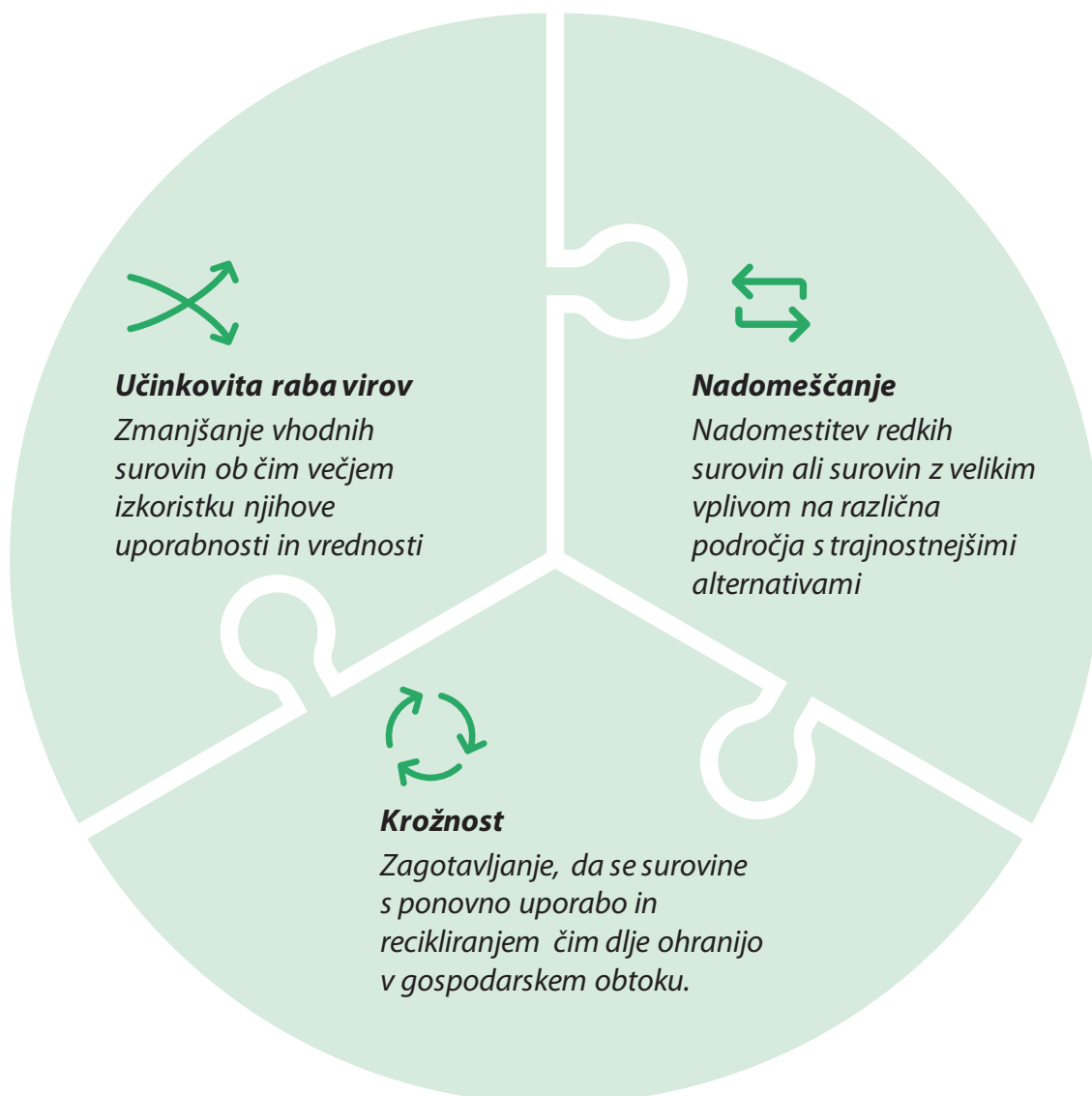
**77** Sodišče je ocenilo, ali:

- so s politiko EU zajeti vsi vidiki upravljanja virov kritičnih surovin,
- se s cilji EU glede recikliranja spodbuja recikliranje kritičnih surovin,
- se s pobudami EU uspešno odpravljajo tržne ovire za konkurenčnost recikliranja kritičnih surovin.

## Z zakonodajo EU se ne obravnava dovolj nadomeščanje kritičnih surovin, pri nacionalnih načrtih za krožnost pa bodo verjetno zamude

**78** S trajnostnim upravljanjem virov se lahko zmanjša povpraševanje evropske predelovalne industrije po kritičnih surovinah, in sicer z optimizacijo njihove uporabe v celotnem življenjskem ciklu. Na [sliki 17](#) so prikazani ključni vidiki tega koncepta, tudi učinkovita raba virov, nadomeščanje in krožnost.

Slika 17 | Ključni vidiki trajnostnega upravljanja virov



Vir: Sodišče

- 79** Eden od glavnih ciljev akta o kritičnih surovinah je izboljšati krožnost kritičnih surovin in dopolniti obstoječo zakonodajo o obdelavi surovin, kot so okvirna direktiva o odpadkih, direktiva o odpadni električni in elektronski opremi, uredba o pošiljkah odpadkov in uredba EU o baterijah.

- 80** Komisija je v aktu določila nezavezujoč cilj 25-odstotnega recikliranja in vrsto ukrepov za izboljšanje praks recikliranja, nadomeščanja in učinkovite rabe virov ter tako vzpostavila okvir, s katerim so zajeti različni vidiki trajnostnega upravljanja virov. V skladu s ključnim ukrepom morajo države članice pripraviti nacionalne načrte za krožnost. Dvoletni rok za te načrte bo začel veljati, ko bo Komisija sprejela izvedbene akte, v katerih naj bi določila seznam proizvodov, sestavnih delov in tokov odpadkov, ki imajo velik potencial za predelavo kritičnih surovin. Prvotni rok za sprejetje teh načrtov je bil 24. maj 2025. Vendar novembra 2025 ti akti zaradi zamud še vedno niso bili sprejeti, kar bi lahko pomenilo zamude pri pripravi in izvajanju načrtov.
- 81** Namen [akta o neto ničelni industriji](#) (kot tudi akta o kritičnih surovinah) je sicer stabilizirati dobavno verigo za energijo iz obnovljivih virov s krepitvijo proizvodnje v EU ([Priloga I](#)), vendar se v aktu nadomeščanje kritičnih surovin ne obravnava. Ta izpust iz akta je treba omeniti, saj vpliva na segment dobavne verige, v katerem je nadomeščanje kritičnih surovin najbolj potrebno in predelovalna industrija preučuje rešitve ([okvir 3](#)).

### Okvir 3

#### Primeri nadomeščanja kritičnih surovin

V industriji EU se preučujejo možnosti nadomeščanja kritičnih surovin. Na primer, boksit, ki se uporablja v sončnih panelih, se lahko nadomesti z nekritičnimi surovinami, kot so jeklo, ogljikova vlakna in polimeri. Če nadomestitev kritičnih surovin tehnično ali ekonomsko ni izvedljiva, bi bila ena od možnosti tudi sprememba same tehnologije: vetrne turbine bi lahko na primer prešle z uporabe generatorjev s trajnimi magneti na tehnologije, pri katerih se uporablja manj magnetov ali sploh ne.

Vir: Taylor, N., Kuzov, T., Chatzipanagi, A., Carrara, S., Jakimow, M. in drugi, *Deep dive on critical raw materials for solar photovoltaics in the EU*, 2025; Edoardo Righetti, Vasileios Rizos, *CEPS in-depth analysis: Reducing supply risks for critical raw materials*, 2024

## EU ni določila ciljev za spodbujanje recikliranja vseh kritičnih surovin

**82** Cilji glede recikliranja kritičnih surovin so vključeni v več različnih zakonodajnih aktov EU (*slika 18*).

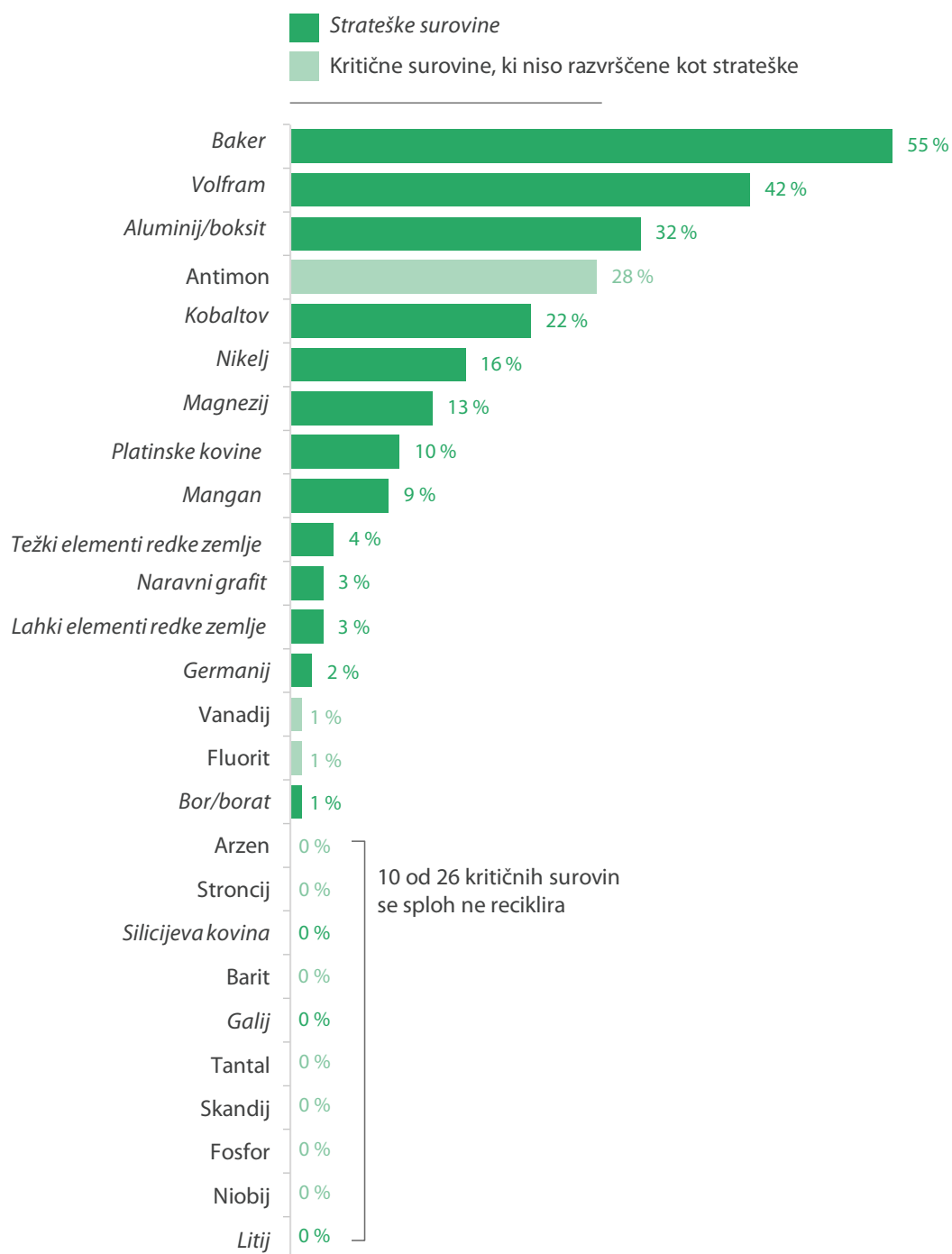
### Slika 18 | Razdrobljenost ciljev EU na področju recikliranja, predelave in zbiranja odpadkov

| Akt/politika (rok)  | Surovina/ odpadki  | Cilji za posamezne surovine   |  | Splošni cilj za strateške surovine | Splošni cilji recikliranja in zbiranja odpadkov |                   |   |
|---|--|-------------------------------|--|------------------------------------|---|-------------------|---|
| <b>Akt o kritičnih surovinah (2030)</b>   | Strateške surovine   |                               |  | ✓                                  |   |                   |   |
| <b>Uredba o baterijah (2026, 2028, 2031, 2032)</b>  | Kobalt, litij, nikelj, baker (cilj samo za predelavo)              | ✓                             | ✓  |                                    |   |                   |   |
|   | Litij-ionske baterije, nikelj-kadmijeve baterije                   |                               |  |                                    |   | ✓                 |   |
| <b>Direktiva o odpadni električni in elektronski opremi (od avgusta 2018 naprej vsako leto)</b> | Gospodinjski aparati, IT in telekomunikacije, fotovoltaični paneli |                               |  |                                    |   | ✓                 | ✓   |
| <b>Okvirna direktiva o odpadkih (2025, 2030, 2035)</b>  | Komunalni odpadki  |                               |  |                                    |   |                   | ✓   |
|   |  | Predelava surovin iz odpadkov | Vsebnost recikliranih materialov v novih baterijah | Reciklirani viri kot delež porabe  | Učinkovitost recikliranja                       | Zbiranje odpadkov | Priprava za ponovno uporabo in recikliranje |

Vir: Sodišče na podlagi zakonodaje EU

**83** V aktu o kritičnih surovinah je določen nezavezujoč cilj, da bi morali reciklirani viri do leta 2030 pomeniti vsaj 25 % porabe strateških surovin v EU. Glede na najnovejše razpoložljive podatke pa povprečen delež recikliranega vložka ob koncu življenjske dobe za številne kritične surovine ostaja pod to ravnjo. Od 26 surovin, potrebnih za energetski prehod (*slika 3*), jih ima sedem stopnjo recikliranja med 1 % in 5 %, deset (vključno z litijem, galijem in silicijevo kovino) pa se jih sploh ne reciklira (*slika 19*).

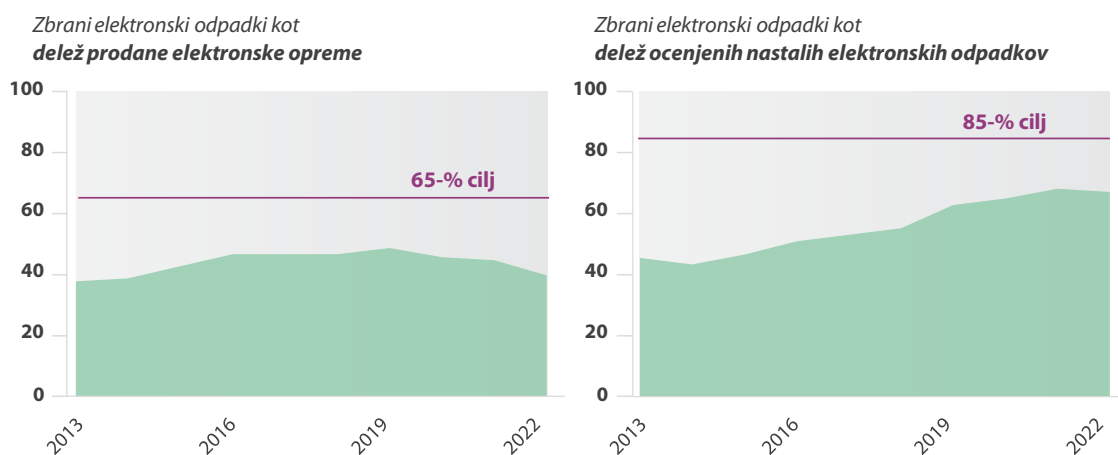
Slika 19 | EU: Nizke stopnje recikliranja kritičnih in strateških surovin



Vir: Sodišče na podlagi študije GD GROW o kritičnih surovinah za EU iz leta 2023 (Priloga 11)

- 84** Z [uredbo o baterijah](#) so bili uvedeni zavezujoči posamični cilji glede recikliranja nekaterih kritičnih surovin (na primer kobalta, bakra, litija, niklja). Določeni so bili tudi cilji glede vsebnosti recikliranih surovin v različnih vrstah ustreznih baterij. Te cilje je treba doseči med letoma 2026 in 2032. Sodišče je v posebnem poročilu o [industrijski politiki EU na področju baterij](#) ugotovilo, da so sekundarni viri surovin za baterije, zlasti recikliranje izrabljenih baterij, še vedno omejeni.
- 85** Sodišče je v [pregledu ukrepov EU in obstoječih izzivov](#) iz leta 2021 ugotovilo, da elektronski odpadki vsebujejo velike količine kritičnih surovin. Čeprav se danes proizvede več teh odpadkov kot kdaj koli prej, so stopnje zbiranja še vedno precej pod cilji, določenimi v direktivi o odpadni električni in elektronski opremi ([slika 20](#)). Zato so kritične surovine v takih odpadkih izgubljene za gospodarstvo EU. Da bi Komisija povečala stopnjo zbiranja, je državam članicam dala [priporočila](#). Poleg tega je leta 2024 začela [postopke za ugotavljanje kršitev](#) proti 24 državam članicam, ker niso izpolnile ciljev glede zbiranja in recikliranja iz direktive.

### Slika 20 | EU ne dosega ciljev glede zbiranja



Vir: Sodišče na podlagi [poročila foruma OEE0](#) – slika 3.3, 2025

**86** Z navedenimi cilji EU (odstavki 82–85) se ne spodbuja uspešno, da bi se specifične kritične surovine reciklirale.

- Ker ni zavezujočih ciljev za vsako kritično surovino, je povpraševanje po sekundarnih surovinah (predelanih iz odpadnih proizvodov) še vedno negotovo, njihova uporaba na trgu pa je predvsem prostovoljna.
- Cilj iz akta o kritičnih surovinah in večina drugih ciljev glede recikliranja temeljijo predvsem na vložkih in so osredotočeni na skupno količino odpadkov, zbranih ali predelanih za recikliranje, ne da bi se razlikovalo med specifičnimi surovinami, npr. med običajnimi navadnimi kovinami in majhnimi količinami posameznih kritičnih surovin. Zato izvajalci nimajo interesa za predelavo določenih kritičnih surovin, zlasti tistih, ki jih je težje pridobiti iz odpadkov. Na primer, elementi redke zemlje v motorjih na električni pogon ali paladij v vgrajeni elektroniki se po drobljenju na splošno ne predelajo<sup>10</sup>.
- S sedanjim okvirom direktive o odpadni električni in elektronski opremi se ne zagotavlja, da bi se kritične surovine, prisotne v elektronski opremi, zbirale in reciklirale za uporabo v gospodarstvu EU.

## Zaradi tržnih ovir za recikliranje kritičnih surovin in regulativnih ovir je industrija manj konkurenčna

**87** Sistemi za recikliranje kritičnih surovin sicer delujejo dobro za surovine, ki se uporabljajo v velikih količinah, kot sta aluminij in baker, vendar še vedno niso dovolj razviti za tiste, ki se uporabljajo v majhnih količinah ali so vgrajeni v kompleksne proizvode, saj recikliranje pogosto ni ekonomsko upravičeno.

**88** Po mnenju [Mednarodne agencije za energijo](#) je pomanjkanje ekonomije obsega ozko grlo za učinkovito recikliranje, zaradi svetovnih tržnih razmer pa evropski izvajalci recikliranja težko konkurirajo kitajskemu izvajalcu recikliranja, kar zadeva stroške. Razlog za to so vertikalna integracija kitajskih izvajalcev recikliranja, prednosti ekonomije obsega in nizki stroški dela. Sodišče je razpravljalo z deležniki in pregledalo dokumentacijo ter ugotovilo, da so visoki stroški predelave, slaba razpoložljivost kritičnih surovin in tehnološke ovire glavni elementi, zaradi katerih je industrija recikliranja v EU manj konkurenčna ([slika 21](#)).

---

<sup>10</sup> [Innovative requirements could boost circular economy of plastics and critical raw materials in vehicles](#) – Evropska komisija.

## Slika 21 | Tržne ovire, zaradi katerih je recikliranje kritičnih surovin manj konkurenčno



### Nizke stopnje zbiranja

- Slabo ločevanje in zbiranje tokov odpadkov, bogatih s kritičnimi surovinami, zlasti za elektroniko in baterije, zaradi pomanjkljive lokalne infrastrukture.
- Odpadki, ki vsebujejo kritične surovine, se izvažajo, kar zmanjšuje zmožnost EU za predelavo in recikliranje kritičnih surovin na domačem trgu.



### Tehnični izzivi

- Kritične surovine so pogosto prisotne v zelo majhnih količinah ali vgrajene v kompleksne proizvode, zaradi česar je pridobivanje težavno in neučinkovito.
- Pomanjkanje nadgradljivih in stroškovno učinkovitih tehnologij recikliranja.



### Visoki proizvodni stroški in gospodarska konkurenca

- Visoki stroški predelave (za energijo, delo) zmanjšujejo finančno vzdržnost recikliranja kritičnih surovin.
- Zaradi nižjih stroškov in manj predpisov so podjetja iz tretjih držav konkurenčnejša.
- Zaradi dragega ločevanja in čiščenja je manj naložb; primarne surovine so pogosto cenejše od recikliranih kritičnih surovin.

Vir: Sodišče

**89** Z [revidirano uredbo o pošiljkah odpadkov](#) se niso odpravile ovire za uvoz elektronskih odpadkov v EU. V [študiji](#)<sup>11</sup> iz leta 2024 je bilo ugotovljeno, da je v skladu z uredbo odpadke težko prepeljati tudi čez meje znotraj EU, zaradi česar se približno **90 % odpadkov** obdela v državi, v kateri so nastali. Poleg tega se po besedah predstavnikov industrije uporaba obstoječe zakonodaje o odpadkih med državami članicami razlikuje. Takšne ovire so problematične za obrate za recikliranje, saj ti potrebujejo večjo ekonomijo obsega za predelavo zadostnih količin surovin, da bi bili dobičkonosni<sup>12</sup>.

<sup>11</sup> Grabbe, H. in Léry Moffat, L. (2024) *A European circular single market for economic security and competitiveness*, poročilo o politiki, 20/2024, Bruegel, str. 14.

<sup>12</sup> Lander in drugi (2023), *iScience* 24, *Financial viability of electric vehicle lithium-ion battery recycling*.

**90** Komisija je že uvedla ukrepe za reševanje izzivov, s katerimi se spoprijema industrija recikliranja, kot so merila za prenehanje statusa odpadka za aluminij in baker, ki se uporabljajo po vsej EU. Z aktom o kritičnih surovinah so bili uvedeni nacionalni ukrepi za krožnost, da bi se spodbudile inovacije. Namen teh ukrepov je hitrejše izdajanje dovoljenj in lažji dostop do financiranja za strateške projekte recikliranja. Poleg tega je v skladu z aktom obvezno označevati kritične surovine za proizvode, kot so vetrne turbine, da se olajša recikliranje. Podobno je tudi v skladu z [uredbo o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke](#) iz leta 2024 treba navesti podatke o sestavi materialov, da se izboljšajo razstavljanje, popravljivost in recikliranje. Ta uredba bo veljala tudi za veliko proizvodov, povezanih z energijo, kot so sončni paneli, in spodbujala krožnost od faze zasnove naprej. Kljub temu tržne ovire ostajajo, zaradi njih pa so postopki recikliranja, ki so osredotočeni na kritične surovine, ekonomsko manj vzdržni.

## Klasifikacija kot strateški projekt EU je lahko koristna, vendar bo veliko teh projektov do leta 2030 le stežka zagotavljalo oskrbo EU

**91** Z aktom o kritičnih surovinah je bil uveden instrument strateškega projekta, da bi EU lažje pridobivala, predelovala in reciklirala strateške surovine ter diverzificirala uvoz. Da bi bili projekti razvrščeni kot strateški, morajo biti skladni z informacijami Komisije za prijavitelje<sup>13</sup> in strokovnjake<sup>14</sup>, in sicer tako, da prispevajo k zanesljivosti oskrbe v EU do leta 2030, so tehnično izvedljivi, zagotavljajo trajnostnost, so družbeno odgovorni in čezmejno koristni ter imajo učinke prelivanja v vrednostni verigi.

**92** Komisija je prvi razpis za projekte objavila maja 2024. Od [170 prijavljenih projektov](#) jih je bilo 77 osredotočenih na pridobivanje, 58 na predelavo, 30 na recikliranje in pet na nadomeščanje. Komisija je izbrala 61 projektov v EU (združenih v [47 integriranih projektov](#)) in 14 projektov zunaj EU (združenih v [13 integriranih projektov](#)). Komisija je leta 2025 objavila samo en razpis (septembra), čeprav bi se morali v skladu z aktom od leta 2025 izvesti vsaj štiri odprti razpisi na leto.

**93** Sodišče je ocenilo koristi opredelitve projektov kot strateških in ali bi se lahko z njimi izboljšala zanesljivost oskrbe s kritičnimi surovinami v EU.

---

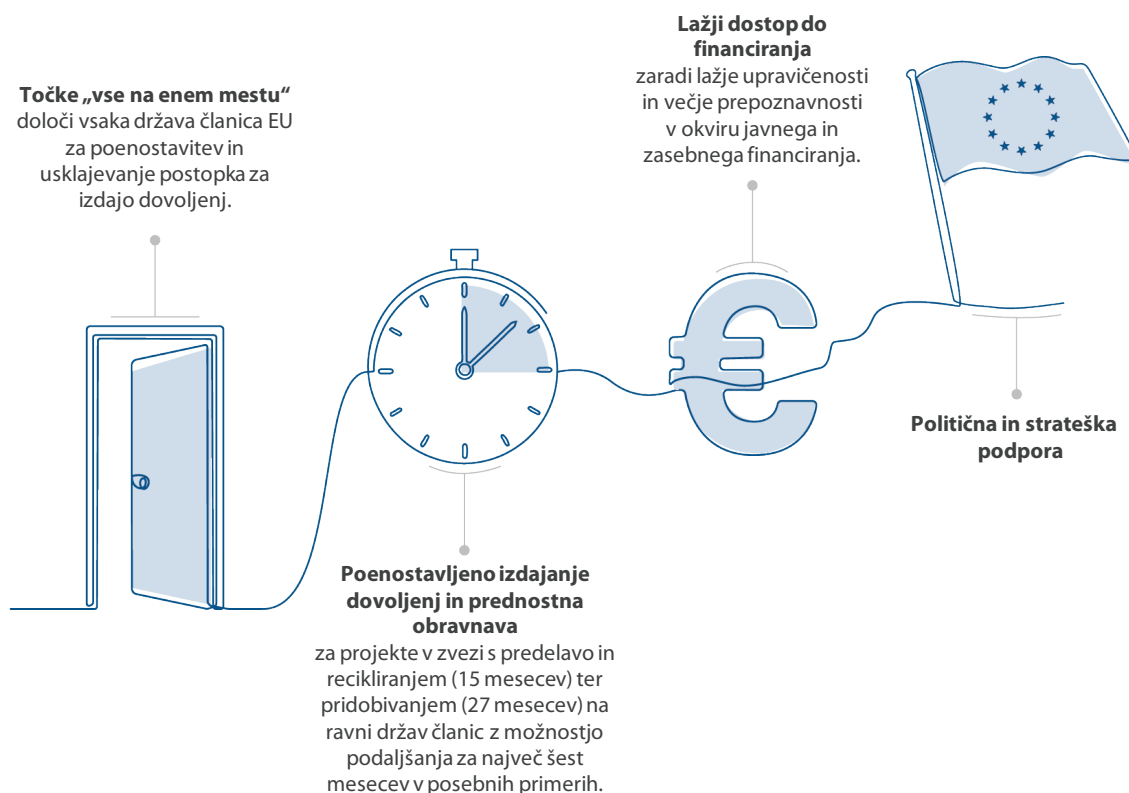
<sup>13</sup> GD GROW: navodila za prijavitelje v zvezi s strateškimi projekti v okviru akta o kritičnih surovinah, različica 1.0, 23. maj 2024.

<sup>14</sup> GD GROW: razpis za zbiranje prijav za strateške projekte v skladu z aktom o kritičnih surovinah, ocena prijav – informativni sestanek strokovnjakov, 10. oktober 2024.

## Klasifikacija kot strateški projekt je lahko koristna, vendar ostajajo izzivi pri izdajanju dovoljenj in financiranju

- 94** Določitev projekta kot strateškega v skladu z aktom o kritičnih surovinah naj bi koristila njegovemu izvajanju (*slika 22*).

### Slika 22 | Pričakovane koristi klasifikacije kot „strateški projekt“



Vir: Sodišče na podlagi akta o strateških surovinah

- 95** Glede na anketo Sodišča večina držav članic meni, da bi lahko strateški projekti znatno povečali domače pridobivanje, predelavo in recikliranje surovin. Vendar so strateški projekti osredotočeni na strateške surovine in ne na vse kritične surovine. To na primer pomeni, da projektov, ki vključujejo niobij ali vanadij, ki sta bistvena za spodbujanje tehnologij čiste energije, ni mogoče priznati kot strateških.

- 96** V skladu z aktom je izdajanje dovoljenj za odobrene strateške projekte hitrejše, ne pa tudi za zavrnjene projekte ali projekte, osredotočene na druge kritične surovine. Poenostavljeni postopki za izdajo dovoljenj sicer omogočajo hitrejše izvajanje, vendar so končni časovni okviri odvisni od pritožb, katerih obravnava se pri roku za izdajo dovoljenja ne upošteva. Sodišče je analiziralo ocene, ki jih je Komisija izvedla za 19 izbranih vlog za strateške projekte, in ugotovilo, da je Komisija – kljub predvidenemu hitrejšemu izdajanju dovoljenj – v devetih primerih kot eno od ključnih tveganj še vedno navedla izdajanje dovoljenj (*Priloga VII*). Poleg tega akt ne velja za tretje države, zato ni zagotovljeno, da se bodo dovoljenja za projekte v teh državah izdajala hitreje.
- 97** Projektne vloge v okviru [akta o neto ničelni industriji](#) se odobrijo po poenostavljenem postopku, če se že financirajo z drugimi sredstvi EU, kot je sklad za inovacije, ali če so opredeljene kot pomembni evropski projekti. To pa ne velja za vloge za strateške projekte v okviru akta o kritičnih surovinah. Poleg tega v aktu ni predvidenega financiranja EU za strateške projekte. Komisija je julija 2025 predlagala uredbo o vzpostavitvi Evropskega sklada za konkurenčnost, ki bi vključeval sredstva posebej za strateške projekte.
- 98** Javne finančne institucije so nedavno postale dejavnejše na tem področju. V letih 2024 in 2025 so potekali sestanki [podskupine odbora za kritične surovine](#) o usklajevanju financiranja strateških projektov, ki sta se jih kot opazovalki udeležili EIB in EBRD. V 60 % izbranih strateških projektov se je zaprosilo za financiranje in svetovanje EIB.
- 99** Finančna vzdržnost ni pogoj, da se projekt izbere kot strateški projekt v okviru akta o kritičnih surovinah<sup>15</sup>. Sodišče je analiziralo 19 vlog za strateške projekte in odkrilo primer, v katerem je nosilec projekta prijavil stečaj, ko je bil projekt že uvrščen na seznam strateških projektov. Neki drugi projekt je bil ocenjen pozitivno, vendar ni bil izbran, ker je nosilec projekta prijavil stečaj, preden je Komisija objavila svoj seznam strateških projektov.

## Veliko strateških projektov bo do leta 2030 le stežka zagotavljalo oskrbo EU

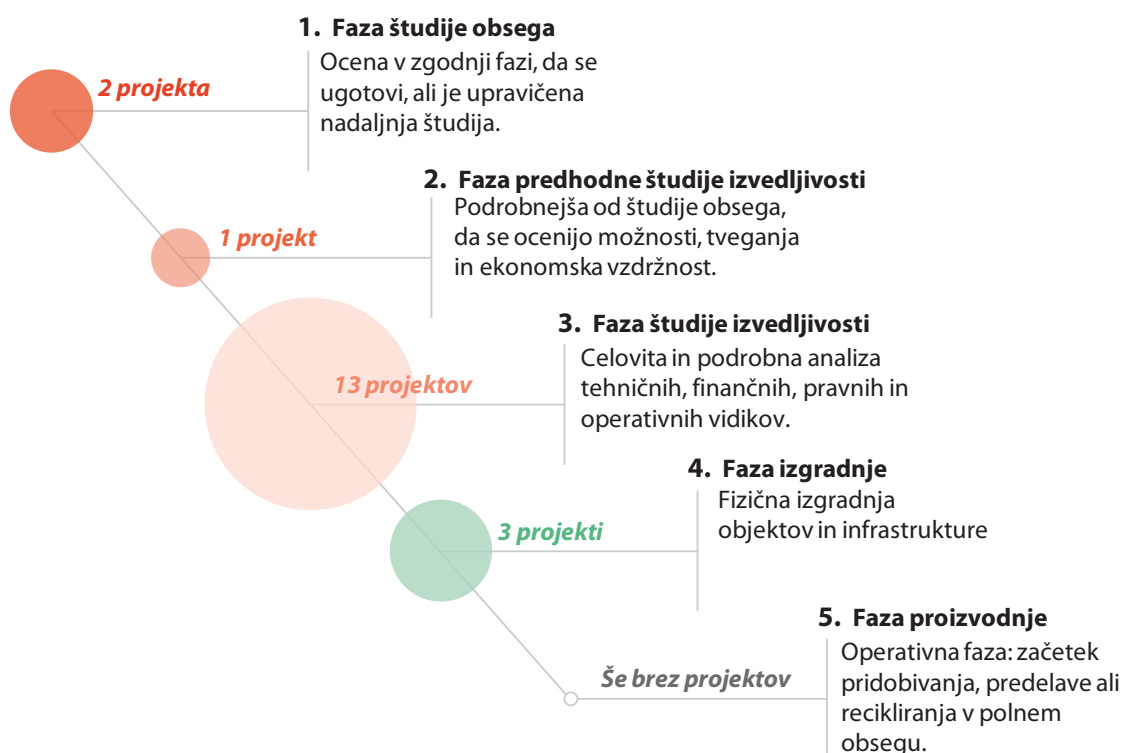
- 100** V aktu o kritičnih surovinah je bilo poudarjeno, da bi morale projektne vloge vključevati dokaze, da se bo s projektom pomembno prispevalo k zanesljivosti oskrbe EU in ciljem za leto 2030. Ker se lahko v skladu z aktom izberejo projekti v zgodnji fazi priprave, ne da bi bili zanje sklenjeni sporazumi o odjemu, bi lahko bil po mnenju Sodišča njihov dejanski prispevek k doseganju ciljev za leto 2030 manjši.

---

<sup>15</sup> Člen 6 akta o strateških surovinah.

- 101** Končna odločitev Komisije, ali naj projekt izbere kot strateški, je temeljila na oceni strokovnjakov. Sodišče je analiziralo ocene strokovnjakov za 19 uspešnih projektnih vlog in ugotovilo, da se je v desetih primerih načrtovalo, da bo ocenjena polna proizvodna zmogljivost (na podlagi lastnih izjav prijaviteljev) dosežena v obdobju 2026–2029, v treh leta 2030, v šestih po letu 2030 – v enem primeru pa celo leta 2039 (*Priloga VII*).
- 102** Vendar je bila leta 2025, ko je Komisija izbrala projekte, večina teh dejansko v zgodnji fazi priprave, zaradi česar je zelo malo verjetno, da bodo pomembno prispevali k ciljem za leto 2030. Po drugi strani je Sodišče opredelilo tri zrele projekte, ki bodo zelo verjetno prispevali k ciljem za leto 2030 in bodo izvedeni tudi ne glede na to, ali jih bo EU izbrala kot strateške projekte, saj so bili že v fazi izgradnje (*slika 23*). Ker do leta 2030 ni več dolgo, bodo prihodnji projekti vse težje prispevali k ciljem (odstavek *92*).

### Slika 23 | Večina strateških projektov je še vedno v zgodnjih fazah priprave

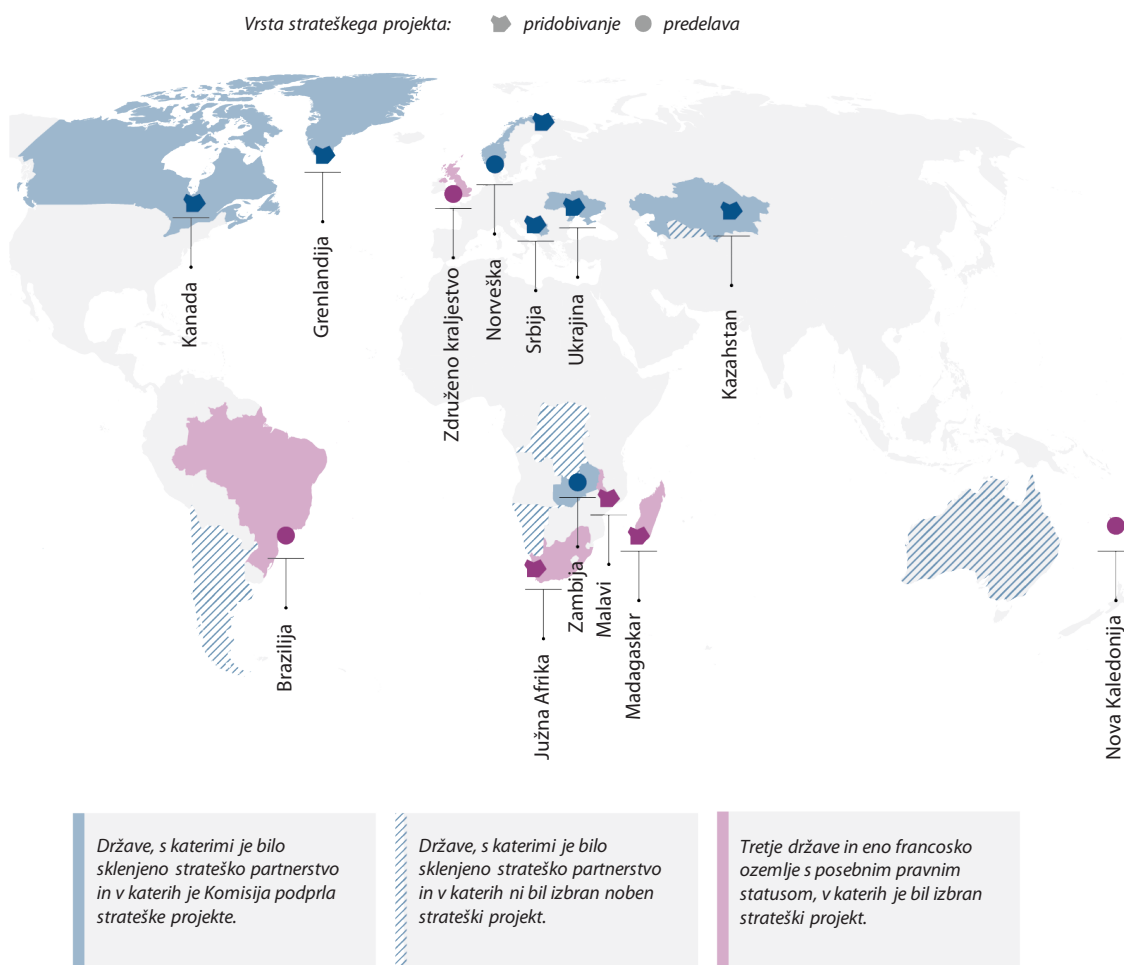


Vir: Sodišče na podlagi lastnih izjav prijaviteljev

- 103** Glede na analizo, ki jo je Sodišče izvedlo v zvezi s svojim vzorcem 19 projektnih vlog, so bili v 12 primerih sklenjeni sporazumi o odjemu ali pa v nekaterih primerih niso bili potrebni, saj so bili glavni odjemalci ista (ali povezana) podjetja. To ne velja za preostalih sedem primerov, vključno s štirimi projekti s tretjimi državami. Strokovnjaki, ki so ocenili projekte, so opozorili, da pri teh štirih projektih s tretjimi državami obstaja tveganje, kar zadeva prispevek k zanesljivosti oskrbe EU, saj za te projekte niso bili sklenjeni sporazumi z evropskimi odjemalci. Vendar so jih strokovnjaki kljub opozorilu ocenili pozitivno.

**104** V aktu o kritičnih surovinah je poudarjeno, da je za zmanjšanje tveganj za zanesljivost oskrbe pomembno sodelovati s tretjimi državami, ki izvajajo mehanizme EU za sodelovanje, kot so strateška partnerstva. Takšna partnerstva so bila sicer upoštevana v izbirnem postopku, vendar Sodišče ni odkrilo jasne povezave med njimi in 19 strateškimi projekti, za katere se je Komisija odločila, da jih bo podprla. Ta povezava bi bila potrebna za zmanjšanje tveganj za zanesljivost oskrbe. Komisija podpira strateške projekte zunaj EU v samo sedmih od 14 partnerskih držav. Šest od teh sedmih držav ima časovni načrt za surovine, ki so ga pripravile skupaj s Komisijo, vendar tudi v teh državah Sodišče ni moglo ugotoviti jasne povezave med podprtimi strateškimi projekti in časovnimi načrti. Komisija se je odločila, da bo strateške projekte podprla tudi v petih tretjih državah, s katerimi niso bila sklenjena strateška partnerstva (*slika 24*), medtem ko v treh partnerskih državah taki projekti niso bili predlagani.

### Slika 24 | Strateški projekti zunaj EU – tretje države s strateški partnerstvi in brez njih



Vir: Sodišče na podlagi lastne analize

---

To poročilo je sprejel senat I, ki ga vodi članica Evropskega računskega sodišča Joëlle Elvinger, v Luxembourggu na zasedanju 10. decembra 2025.

*Za Evropsko računsko sodišče*

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Tony Murphy'.

Tony Murphy  
*Predsednik*

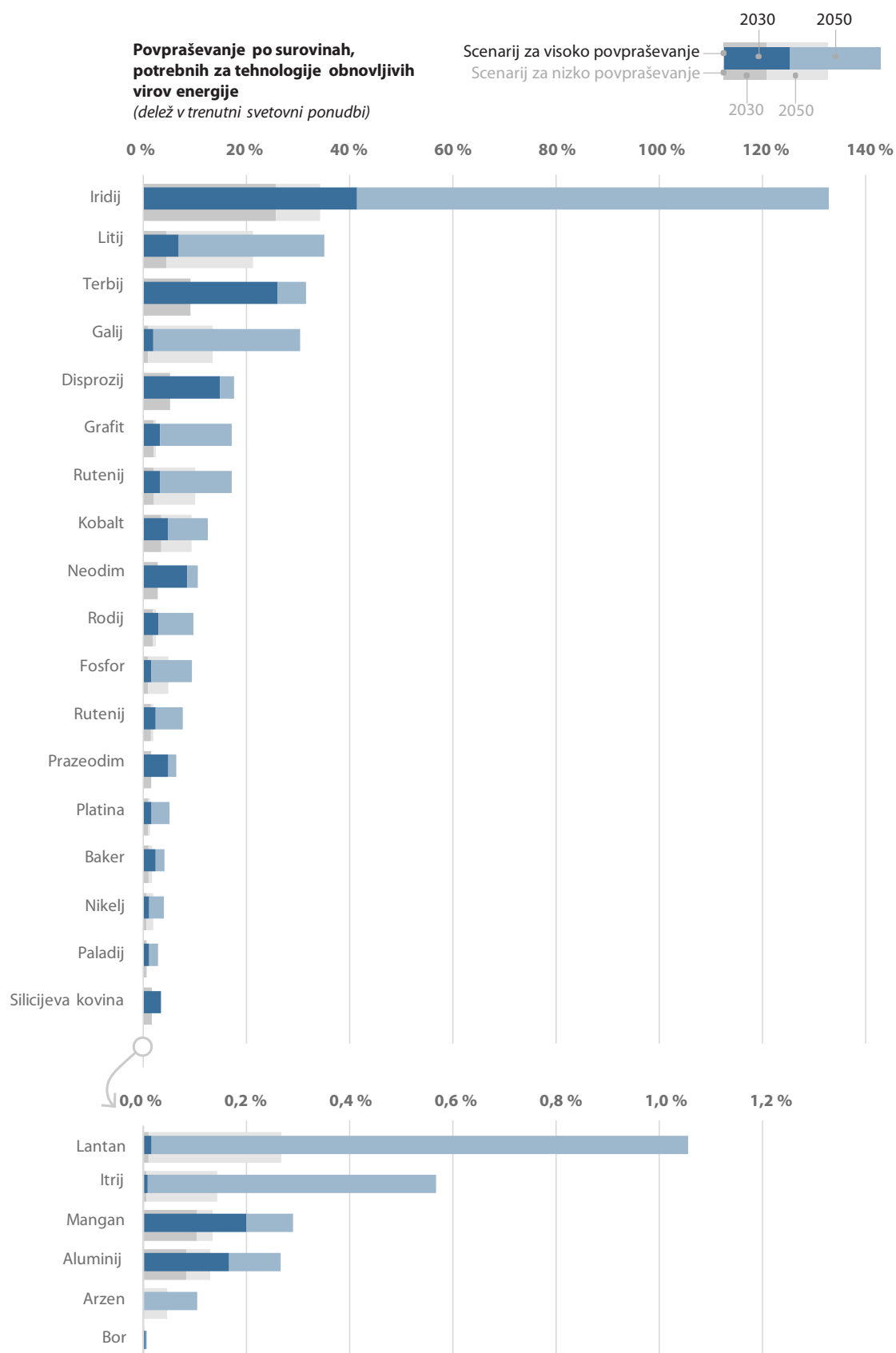
# Priloge

## Priloga I – O reviziji

### Pomembnost kritičnih surovin za energetske prehod EU

- 01** Glede na zavezo EU – do leta 2030 zmanjšati neto emisije toplogrednih plinov za vsaj 55 % in do leta 2050 doseči ničelno stopnjo neto emisij – so kritične surovine bistvene za uspešno razogljičenje energetskega sistema. Ker več kot 75 % emisij EU izvira iz proizvodnje in uporabe energije, je celovit prehod na obnovljive vire energije ključnega pomena. Kritične surovine so materiali, ki so po mnenju Komisije ključni za gospodarstvo EU, tveganje pri oskrbi z njimi pa je veliko. Zaradi načrtovane uvedbe tehnologij obnovljivih virov energije po vsej EU naj bi se povpraševanje po teh surovinah znatno povečalo (*slika 1*). Letno povpraševanje EU po elementih redke zemlje, ki se uporabljajo v vetrnih turbinskih motorjih, bi se **lahko do leta 2030 povečalo šestkrat**. Zato je bistveno zagotoviti, da so ti elementi na voljo. Povpraševanje po kritičnih surovinah se lahko zadovolji z diverzificiranim uvozom, pridobivanjem surovin doma in trajnostnejšim upravljanjem virov.

**Slika 1 | Predvideno povpraševanje EU po kritičnih surovinah**



Vir: Sodišče na podlagi študije Skupnega raziskovalnega središča *Supply chain analysis and material demand forecast in strategic technologies and sectors in the EU – A foresight study, 2023*

- 02** Zadnji dve desetletji sta pokazali, da je EU strateško ranljiva za motnje v oskrbi s kritičnimi surovinami. Kitajska je leta 2010, ko je zagotavljala 90 % svetovne oskrbe z elementi redke zemlje, uvedla izvozne omejitve<sup>1</sup>, zaradi česar so močno narasle svetovne cene, ponudba pa se je zmanjšala<sup>2</sup>.
- 03** Pri tem se je pokazala velika odvisnost EU od enega samega zunanje dobavitelja surovin, ki so bistvene za prehod na čisto energijo. Tveganje motenj v oskrbi so dodatno povečevali še vse večje svetovno povpraševanje zaradi zelenega in digitalnega prehoda, politična nestabilnost v več z viri bogatih državah in to, da v dobavnih verigah prevladuje le nekaj ključnih akterjev<sup>3</sup>.

## Politični okvir EU

- 04** Evropska komisija je v odziv na vse večjo zaskrbljenost zaradi odvisnosti EU od uvoza kritičnih surovin iz tretjih držav sprejela ukrepe za zagotovitev dolgoročne zanesljive oskrbe s temi surovinami. Velika tveganja za zanesljivost oskrbe s surovinami so bila obravnavana že leta 1975 v sporočilu Komisije o [oskrbi Skupnosti s surovinami](#), ki mu je leta 2008 sledila [pobuda EU za surovine](#), v kateri je bilo določenih deset blažilnih ukrepov, vključno z enim za opredelitev kritičnih surovin. Prvi tak seznam je bil objavljen leta 2011 in nato še pet drugih. Na [sliki 2](#) so prikazane glavne pobude EU za kritične surovine.

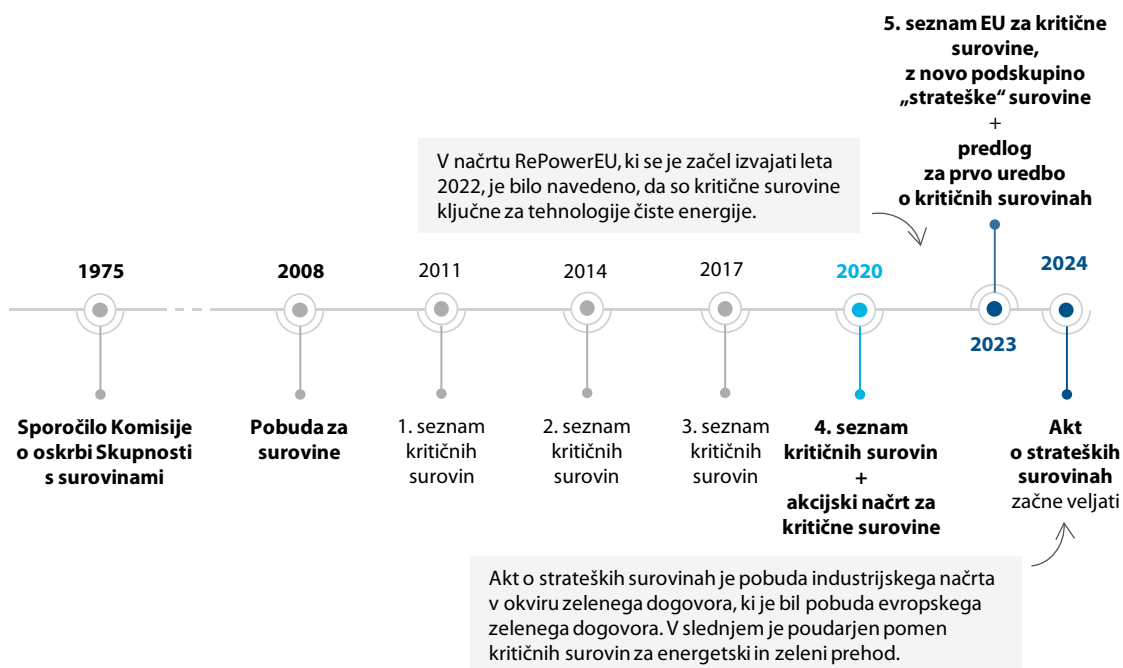
---

<sup>1</sup> Reševanje sporov pri STO; spori; DS395.

<sup>2</sup> *Rohstoffinformationen 61 (2025) – Seltene Erden, Projekte-Förderung-Weiterverarbeitung.*

<sup>3</sup> *Global Material Resources Outlook to 2060*; OECD.

## Slika 2 | Glavne pobude za kritične surovine



Vir: Sodišče

- 05** Ključne pobude za kritične surovine, ki so bistvene tako za energetske prehode EU kot za ohranjanje tehnološke in industrijske konkurenčnosti, so se začele leta 2020. Komisija je septembra 2020 sprejela akcijski načrt za kritične surovine, tj. dokument politike, v katerem je bilo predlaganih deset ukrepov za obravnavanje tveganj za zanesljivost oskrbe. V njem je načrtala bolj usklajen pristop EU z novim poudarkom na domačih virih, učinkoviti rabi virov in strateških partnerstvih s tretjimi državami.
- 06** Namen akta o kritičnih surovinah je vzpostaviti varne in odporne dobavne verige, hkrati pa zagotoviti socialno varstvo in varstvo okolja, diverzificirati uvoz surovin ter izboljšati trajnostnost in krožnost kritičnih surovin na trgu EU. Ena kljunih značilnosti akta je izbira in podpora „strateških projektov“ v vrednostni verigi strateških surovin, ki jih izbere Komisija.

**07** Z aktom je bil uvedena nova podskupina kritičnih surovin – strateške surovine. Ta novi koncept se nanaša na surovine, ki so najpomembnejše za strateške tehnologije, ki se uporabljajo za zeleni in digitalni prehod, pa tudi za obrambne, letalske in vesoljske namene. Z aktom so bili uvedeni tudi nezavezujoči količinsko opredeljivi cilji za strateške surovine, da bi EU postala avtonomnejša pri oskrbi s surovinami, pri čemer naj bi se do leta 2030 zagotovilo naslednje:

- vsaj 10 % letno porabljenih strateških surovin v EU je pridobljenih na domačem trgu,
- vsaj 40 % strateških surovin je predelanih v EU,
- vsaj 25 % strateških surovin je pridobljenih iz recikliranih materialov,
- iz nobene tretje države ni dobavljenih več kot 65 % letne porabe EU katere koli strateške surovine.

**08** Z aktom o kritičnih surovinah se krepi oskrba s kritičnimi surovinami, [akt o neto ničelni industriji](#) iz leta 2024 pa je osredotočen na povečanje proizvodne zmogljivosti EU za čiste tehnologije. Skupni namen teh aktov je do leta 2030 zagotoviti celovit pristop k zagotavljanju stabilne dobavne verige za sektor energije iz obnovljivih virov.

## Vloge in pristojnosti

**09** Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu predlaga zakonodajo EU v zvezi s kritičnimi surovinami. Posodablja seznam EU in skupaj z državami članicami izvaja akcijski načrt za kritične surovine. Nadzoruje tudi ustrezne programe financiranja in zagotavlja financiranje (z državami članicami). V skladu z aktom o kritičnih surovinah mora Komisija spremljati tveganja za zanesljivost oskrbe, povezana s kritičnimi surovinami, opozarjati deležnike o tveganjih motenj v oskrbi ter ocenjevati in odobravati vloge za strateške projekte.

**10** V izvajanje politike na področju kritičnih surovin je vključenih več organov v državah članicah in na Komisiji. Organ, pristojen za splošno politiko, je Generalni direktorat za notranji trg, industrijo, podjetništvo ter mala in srednja podjetja (GD GROW). Drugi generalni direktorati so pristojni za specifične vidike (GD ENER, ENV, INTPA, TRADE, JRC) ali za upravljanje financiranja (GD ECFIN, NEAR, REGIO, RTD in projektna skupina za reforme in naložbe).

## Obseg revizije in revizijski pristop

- 11** Sodišče je pri tej reviziji želelo oceniti, ali ukrepi na ravni EU zagotavljajo dolgoročno zanesljivo oskrbo s kritičnimi surovinami za energetski prehod EU. Pri tem se je osredotočilo na vlogo Komisije. Z revizijo je zajelo financiranje, povezano s kritičnimi surovinami, v programskih obdobjih 2014–2020 in 2021–2027.
- 12** Sodišče je preučilo delo Komisije do oktobra 2025. Pri analizi se je osredotočilo na tri ključne elemente, ki so bistveni za doseganje ciljev akta o kritičnih surovinah: diverzifikacija uvoza za zmanjšanje odvisnosti, povečanje domače proizvodnje in zagotavljanje trajnostne rabe virov. Preučilo je, kako so glavne vrste mehanizmov sodelovanja EU s tretjimi državami (npr. strateška partnerstva) privedle do bolj raznolikega uvoza kritičnih surovin. Ocenilo je tudi prizadevanja EU za razvoj pridobivanja in predelave kritičnih surovin v Evropi, da bi se zmanjšala odvisnost od zunanjih dobaviteljev. Analiziralo je tudi pobude za krepitev krožnosti, učinkovite rabe virov in nadomeščanja surovin. Prav tako je podrobneje preučilo, kako so bili določeni sezname in cilji EU na področju surovin ter ali lahko Komisija dokaže učinke financiranja EU na oskrbo s kritičnimi surovinami. Poleg tega je z analizo vzorca 19 projektov, ki jih je izbrala Komisija, ocenilo, ali bi lahko strateški projekti EU povečali zanesljivost oskrbe s kritičnimi surovinami v EU.
- 13** Posvetovalo se je tudi s številnimi deležniki, vključno z mednarodnimi organizacijami (npr. IEA), nevladnimi organizacijami, panožnimi predstavniki, raziskovalnimi inštituti in organi v dveh državah članicah. Na [sliki 3](#) je prikazano, kako je Sodišče pridobilo dokaze za svoje ugotovitve.

### Slika 3 | Opravljeno revizijsko delo

|  |  |
|--|--|
| <p><b>Sodišče je pregledalo:</b></p>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• delo Komisije in interne dokumente njenih generalnih direktorats (ENER, ENV, GROW, INTPA, JRC, TRADE) in Evropske agencije za okolje,</li> <li>• pregledalo je tudi študije in druga poročila na področju kritičnih surovin.</li> </ul>   |
| <p><b>Sodišče je analiziralo:</b></p>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ključne podatke,</li> <li>• oceno vlog za strateške projekte, ki jo je opravila Komisija. Poleg tega je pripravilo vzorec 19 projektov, da bi preučilo različne projekte (pridobivanje, predelava, recikliranje in nadomeščanje), in sicer tako projekte v EU kot tretjih državah,</li> <li>• delo Komisije v zvezi s strateškimi partnerstvi, povezanimi s kritičnimi surovinami, in ustreznimi trgovskimi sporazumi s tretjimi državami.</li> </ul> |
| <p><b>Sodišče je opravilo razgovore z:</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• različnimi generalnimi direktorati Komisije (ENER, ENV, GROW, INTPA, JRC, TRADE) in Evropsko agencijo za okolje,</li> <li>• predstavniki iz dveh držav članic (Nemčije in Švedske), ki jih je izbralo zaradi njihovih izkušenj pri upravljanju kritičnih surovin in porabe energije iz obnovljivih virov.</li> </ul>  |
| <p><b>Sodišče se je posvetovalo z:</b></p>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• EIB, IEA, IRENA in OECD,</li> <li>• znanstveniki, predstavniki panog in nevladnimi organizacijami na posvetovalnem sestanku z deležniki.</li> </ul>   |
| <p><b>Anketa Sodišča je zajemala:</b></p>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• vse države članice.</li> </ul>  |

Vir: Sodišče

## Priloga II – Po letu 2011 je bilo preučenih vse več surovin

| Posamezne surovine          |                             |                   |
|-----------------------------|-----------------------------|-------------------|
| Agregati                    | Helij                       | Renij             |
| Aluminij/boksit             | Vodik                       | Skandij           |
| Antimon                     | Indij                       | Selen             |
| Arzen                       | Železova ruda               | Žveplo            |
| Barit                       | Kripton                     | Kalijev klorid    |
| Bentonit                    | Svinec                      | Kremenov pesek    |
| Berilij                     | Apnenec                     | Silicijeva kovina |
| Bizmut                      | Zlato                       | Srebro            |
| Bor                         | Mavec                       | Stroncij          |
| Kadmij                      | Litij                       | Talk              |
| Krom                        | Magnezit                    | Tantal            |
| Kaolinna glina              | Magnezij                    | Telur             |
| Kobalt                      | Mangan                      | Kositer           |
| Premog za koksanje          | Molibden                    | Titan             |
| Baker                       | Naravni grafit              | Volfram           |
| Diatomejska zemlja          | Neon                        | Vanadij           |
| Glinenec                    | Nikelj                      | Ksenon            |
| Fluorit                     | Niobij                      | Cink              |
| Galij                       | Perlit                      | Cirkonij          |
| Germanij                    | Fosfor                      | Kovinski titan    |
| Hafnij                      | Fosfatna ruda               |                   |
| Platinske kovine            |                             |                   |
| Iridij                      | Platina                     | Rutenij           |
| Paladij                     | Rodij                       |                   |
| Elementi redke zemlje       |                             |                   |
| Lahki elementi redke zemlje | Težki elementi redke zemlje |                   |
| Cerij                       | Disprozij                   | Lutecij           |
| Lantan                      | Erbij                       | Terbij            |
| Neodim                      | Evropij                     | Tulij             |
| Prazeodim                   | Gadolinij                   | Iterbij           |
| Samarij                     | Holmij                      | Itrij             |
| Biotske surovine            |                             |                   |
| Naravni kavčuk              | Naravna pluta               | Okrogli les       |
| Sapelovina                  | Naravna tikovina            |                   |

Surovine, zajete v oceni iz leta 2014, ne pa tudi v oceni iz leta 2011

Surovine, zajete v oceni iz leta 2017, ne pa tudi v oceni iz leta 2014

Surovine, zajete v oceni iz leta 2020, ne pa tudi v oceni iz leta 2017

Surovine, zajete v oceni iz leta 2023, ne pa tudi v oceni iz leta 2020

Vir: Sodišče na podlagi študije GD GROW o kritičnih surovinah za EU iz leta 2023 (Priloga 11)

## Priloga III – Podatki o recikliranju so zastareli in pomanjkljivi

Za oceno kritičnosti se uporablja več virov podatkov o recikliranju. Kakovost podatkov se je izboljšala, zlasti zaradi [analiz sistemov surovin, ki jih je opravila Komisija](#). Vendar so bili za 15 od 45 surovin uporabljeni samo podatki na svetovni ravni. Referenčno leto za podatke o 11 surovinah je pred letom 2020.

| Surovina          | Stopnja recikliranja | Raven podatkov | Objava | Referenčno leto | Vir                                 |
|-------------------|----------------------|----------------|--------|-----------------|-------------------------------------|
| Aluminij          | 32 %                 | Globalno       | 2018   | 2018            | Mednarodni inštitut za aluminij     |
| Antimon           | 28 %                 | EU             | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Arzen             | 0 %                  | EU             | 2013   |                 | Program Združenih narodov za okolje |
| Barit             | 0 %                  | EU-27          | 2021   | 2012–2016       | Komisija                            |
| Borat             | 1 %                  | EU-27          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Cerij             | 1 %                  | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Kobalt            | 22 %                 | EU-28          | 2020   | 2012–2016       | Komisija                            |
| Baker             | 55 %                 | EU-27          | 2023   |                 | Mednarodno združenje za baker       |
| Disprozij         | 0 %                  | EU-28          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Erbij             | 1 %                  | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Evropij           | 1 %                  | EU-28          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Fluorit           | 1 %                  | EU-27          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Gadoliniij        | 1 %                  | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Galij             | 0 %                  | EU             | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Germanij          | 2 %                  | EU-28          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Holmij            | 1 %                  | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Iridij            | 2 %                  | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Lantan            | 1 %                  | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Litij             | 0 %                  | EU-28          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Lutecij           | 1 %                  | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Magnezij          | 13 %                 | EU-27          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Mangan            | 9 %                  | EU-27          | 2020   | 2012–2016       | Komisija                            |
| Naravni grafit    | 3 %                  | EU-27          | 2020   | 2012–2016       | Komisija                            |
| Neodim            | 1 %                  | EU-28          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Nikelj            | 16 %                 | EU-27          | 2020   | 2012–2016       | Komisija                            |
| Niobij            | 0 %                  | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Paladij           | 10 %                 | EU-27          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Fosfor            | 0 %                  | EU             | 2021   | 2012–2018       | Komisija                            |
| Platina           | 11 %                 | EU-27          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Prazeodim         | 10 %                 | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Rodij             | 24 %                 | EU-27          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Rutenij           | 2 %                  | Globalno       | 2022   | 2022            | Ocena strokovnjakov                 |
| Samarij           | 1 %                  | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Skandij           | 0 %                  | EU-28          | 2021   | 2012–2016       | Komisija                            |
| Silicijeva kovina | 0 %                  | EU-27          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Stroncij          | 0 %                  | Globalno       | 2022   | 2022            | Geološki zavod ZDA                  |
| Tantal            | 13 %                 | EU-27          | 2021   | 2012–2016       | Komisija                            |
| Terbij            | 6 %                  | EU-28          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Tulij             | 1 %                  | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Vanadij           | 1 %                  | EU-27          | 2021   | 2012–2016       | Komisija                            |
| Iterbij           | 1 %                  | Globalno       | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Itrij             | 31 %                 | EU-28          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Volfram           | 42 %                 | EU-28          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |
| Bizmut            | 0 %                  | EU-27          | 2021   | 2012–2018       | Komisija                            |
| Titan             | 1 %                  | EU-27          | 2023   | 2016–2020       | Komisija                            |

## Priloga IV – Podatki o trgovini so omejeni in razdrobljeni

Iz razpoložljivih podatkov o trgovini izhaja, da na podlagi sedanjih trgovinskih oznak ni mogoče vedno razlikovati med posameznimi surovinami in njihovimi fazami proizvodnje, na primer za redke zemeljske elemente (lahki elementi redke zemlje in težki elementi redke zemlje). Podatki o trgovini se poleg tega lahko nanašajo tako na primarne kot sekundarne vire, na primer platinske kovine. Za nekatere kritične surovine ne zajemajo faze pridobivanja ali predelave.

| Kritična surovina            | Število trgovinskih oznak |                 |   |
|------------------------------|---------------------------|-----------------|---|
|                              | Pridobivanje              | Predelava       |   |
| Magnezij                     | 0                         | 2               | Za štiri kritične surovine ni zajeta ali faza pridobivanja ali faza predelave.  |
| Silicijeva kovina            | 0                         | 2               |   |
| Skandij                      | 0                         | 2               |   |
| Niobij                       | (1)                       | 1               |   |
| Stroncij                     | 1                         | 0               | Treh trgovinskih oznak ni mogoče uporabiti za oceno, ki jo izvaja Komisija, zaradi njihove visoke ravni združevanja.  |
| Premog za koksanje           | 1                         | 1               |   |
| Litij                        | 1                         | 2               |   |
| Antimon                      | 1                         | 2               |   |
| Berilij                      | 1                         | 2               |   |
| Titan                        | 1                         | 2               |   |
| Baker                        | 1                         | 4               |   |
| Aluminij                     | 1                         | 5               |   |
| Volfram                      | 1                         | 5               |   |
| Borat                        | 1                         | 9               |   |
| Kobalt                       | 2                         | 3               | Pri treh trgovinskih oznakah, ki se uporabljajo za oceno Komisije, so združene različne kritične surovine.            |
| Mangan                       | 2                         | 3               |   |
| Grafit                       | 2                         | 4               |   |
| Fosfatna ruda/fosfor         | 2                         | 7               |   |
| Nikelj                       | 2                         | 7               |   |
| Težki elementi redke zemlje* | 3                         | 2               |   |
| Lahki elementi redke zemlje* | 3                         | 4               |   |
| Barit                        | 2                         | se ne predeluje |   |
| Glinenec                     | 2                         | se ne predeluje |   |
| Fluorit                      | 2                         | ni zajet        |   |
| Tantal                       | stranski proizvod         | 1               | Za 27 kritičnih surovin sta fazi pridobivanja in predelave (če je to relevantno) zajeti z vsaj eno trgovinsko oznako. |
| Galij                        | stranski proizvod         | 1               |   |
| Arzen                        | stranski proizvod         | 2               |   |
| Hafnij                       | stranski proizvod         | 2               |   |
| Vanadij                      | stranski proizvod         | 3               |   |
| Bizmut                       | stranski proizvod         | 4               |   |
| Germanij                     | stranski proizvod         | 2 + (2)         |   |
| Platinske kovine             | stranski proizvod         | 7               |   |

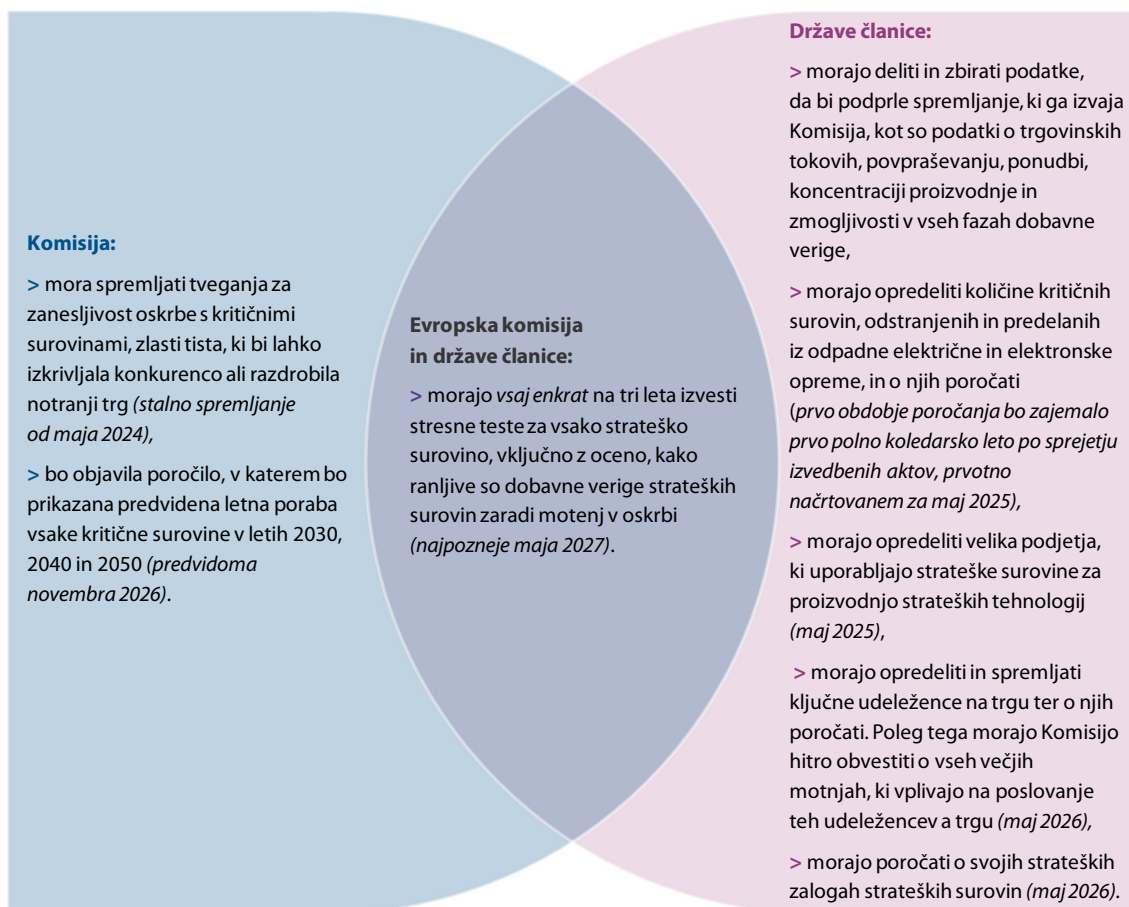
Vir: analiza Sodišča na podlagi informacij Komisije

## Priloga V – Primerjava seznamov kritičnih surovin in strateških surovin

| Kritične surovine                      | Seznam EU | Seznam Avstralije | Seznam ZDA | Seznam Indije | Seznam Japonske | Seznam Južne Koreje | Seznam Združenega kraljestva |
|--|-----------|-------------------|------------|---------------|-----------------|---------------------|------------------------------|
| Antimon                                | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Arzen                                  | Da        | Da                | Da         | Ne            | Ne              | Ne                  | Ne                           |
| Barit/barij                            | Da        | Ne                | Da         | Ne            | Da              | Ne                  | Ne                           |
| Boksit/aluminij                        | Da        | Da                | Da         | Ne            | Ne              | Da                  | Ne                           |
| Bor                                    | Da        | Ne                | Ne         | Ne            | Da              | Ne                  | Ne                           |
| Kobalt                                 | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Baker                                  | Da        | Da                | Ne         | Da            | Ne              | Da                  | Ne                           |
| Fluor, fluorit                         | Da        | Da                | Da         | Ne            | Da              | Ne                  | Ne                           |
| Galij                                  | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Germanij                               | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Ne                  | Ne                           |
| Grafit, naravni grafit                 | Da        | Da                | Da         | Da            | Ne              | Da                  | Da                           |
| Litij                                  | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Magnezij                               | Da        | Da                | Da         | Ne            | Da              | Da                  | Da                           |
| Mangan                                 | Da        | Da                | Da         | Ne            | Da              | Da                  | Ne                           |
| Nikelj                                 | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Ne                           |
| Niobij                                 | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Fosfor                                 | Da        | Da                | Ne         | Da            | Ne              | Ne                  | Ne                           |
| Platinske kovine                       | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Elementi redke zemlje (lahki in težki) | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Skandij                                | Da        | Da                | Da         | Da            | Ne              | Ne                  | Ne                           |
| Silicij                                | Da        | Da                | Ne         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Stroncij                               | Da        | Ne                | Ne         | Da            | Da              | Da                  | Ne                           |
| Tantal                                 | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Volfram                                | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Vanadij                                | Da        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Indij                                  | Ne        | Da                | Da         | Da            | Da              | Da                  | Da                           |
| Telur                                  | Ne        | Da                | Da         | Da            | Da              | Ne                  | Da                           |

Vir: Sodišče na podlagi informacij avstralskega ministrstva za industrijo, znanost in vire (2024)

## Priloga VI – Zahteve za spremljanje iz akta o kritičnih surovinah



Vir: Sodišče na podlagi akta o strateških surovinah

## Priloga VII – Analiza vzorca 19 izbranih projektov

| Vrsta projekta | Faza projekta                   | Predvideni datum začetka proizvodnje* | Predvideni datum polne zmogljivosti* | Ocena strokovnjakov v zvezi s tveganji glede izdaje dovoljenj  |
|----------------|---------------------------------|---------------------------------------|--------------------------------------|--|
| Recikliranje   | Študija izvedljivosti           | 1. 9. 2026                            | 1. 1. 2029                           | Izdaja dovoljenj pomeni večje tveganje za doseg ciljnega roka.   |
| Pridobivanje   | Študija izvedljivosti           | 30. 11. 2026                          | 31. 3. 2027                          | –  |
| Pridobivanje   | Študija izvedljivosti           | 1. 11. 2028                           | 1. 5. 2029                           | Zelo visok dejavnik tveganja: projekt je še brez dovoljenj (za vsa ustrezna dovoljenja je še treba zaprositi). |
| Pridobivanje   | Študija izvedljivosti           | 1. 9. 2029                            | 1. 1. 2031                           | Dejavniki in tveganja, zaradi katerih bo morda težje doseči predvideno ciljno proizvodnjo do leta 2030.        |
| Predelava      | Študija izvedljivosti           | 1. 12. 2029                           | 1. 1. 2031                           | Pri projekciji je bilo podcenjeno dejansko trajanje izdaje dovoljenj.  |
| Predelava      | Študija izvedljivosti           | 19. 5. 2024                           | 28. 11. 2030                         | –  |
| Pridobivanje   | Študija obsega                  | 1. 6. 2028                            | 1. 6. 2030                           | Za dovoljenja se še ni zaprosilo, projekt je bil predhodno odobren.  |
| Predelava      | Predhodna študija izvedljivosti | 1. 6. 2028                            | 1. 6. 2030                           | Predhodna študija izvedljivosti, dovoljenja zaprosena  |
| Pridobivanje   | Študija izvedljivosti           | 1. 1. 2028                            | 1. 1. 2029                           | –  |
| Pridobivanje   | Študija izvedljivosti           | 1. 6. 2030                            | 1. 6. 2033                           | Pomisleki v zvezi s postopkom za izdajo dovoljenj  |
| Predelava      | Študija izvedljivosti           | 1. 9. 2026                            | 1. 9. 2026                           | Informacije o statusu izdaje dovoljenj za projekt niso bile predložene.  |
| Predelava      | Izgradnja                       | 30. 10. 2027                          | 30. 5. 2029                          | –  |
| Predelava      | Študija izvedljivosti           | 17. 8. 2026                           | 1. 10. 2029                          | –  |
| Pridobivanje   | Študija izvedljivosti           | 1. 4. 2026                            | 1. 10. 2029                          | –  |
| Recikliranje   | Študija izvedljivosti           | 1. 1. 2029                            | 1. 1. 2032                           | –  |
| Pridobivanje   | Študija obsega                  | 1. 1. 2037                            | 1. 1. 2039                           | –  |
| Nadomeščanje   | Izgradnja                       | 1. 1. 2026                            | 1. 7. 2028                           | –  |
| Pridobivanje   | Študija izvedljivosti           | 18. 6. 2027                           | 16. 12. 2027                         | –  |
| Pridobivanje   | Proizvodnja                     | 1. 3. 2026                            | 1. 3. 2036                           | Dovoljenja za gradnjo in predelavo še niso bila pridobljena.   |

\* Ocena nosilca projekta

Vir: Analiza Sodišča na podlagi ocen vlog za strateške projekte, ki so jih izvedli strokovnjaki

## Kratice

| Kratika         | Opredelitev/pojasnilo  |
|-----------------|--|
| <b>CINEA</b>    | Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje                           |
| <b>EBRD</b>     | Evropska banka za obnovo in razvoj   |
| <b>EIB</b>      | Evropska investicijska banka   |
| <b>GD ECFIN</b> | Generalni direktorat za ekonomske in finančne zadeve   |
| <b>GD INTPA</b> | Generalni direktorat za mednarodna partnerstva   |
| <b>GD CLIMA</b> | Generalni direktorat za podnebno politiko  |
| <b>GD ENV</b>   | Generalni direktorat za okolje   |
| <b>GD GROW</b>  | Generalni direktorat za notranji trg, industrijo, podjetništvo ter mala in srednja podjetja. |
| <b>GD NEAR</b>  | Generalni direktorat za sosedstvo in širitvena pogajanja                                     |
| <b>GD REGIO</b> | Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko  |
| <b>GD RTD</b>   | Generalni direktorat za raziskave in inovacije   |
| <b>JRC</b>      | Skupno raziskovalno središče (služba Evropske komisije za znanost in znanje)                 |
| <b>STO</b>      | Svetovna trgovinska organizacija   |

# Glosar

| Pojem                      | Opredelitev/pojasnilo   |
|----------------------------|---|
| <b>Ciljno raziskovanje</b> | Podrobno raziskovanje po začetnem odkritju nahajališča mineralov, da bi se viri dodelili območjem z največjim potencialom za uspešno pridobivanje.  |
| <b>Kritična surovina</b>   | Gospodarsko pomembna surovina, pri kateri obstaja veliko tveganje za zanesljivost oskrbe.   |
| <b>Krožnost</b>            | Politika ali praksa ponovne uporabe ali obnavljanja proizvodov in virov v celotni vrednostni verigi, da bi se zmanjšala količina odpadkov.  |
| <b>Pridobivanje</b>        | V tem poročilu: izločanje rud, mineralov in rastlinskih proizvodov iz njihovih prvotnih virov.  |
| <b>Sporazum o odjemu</b>   | Pogodbeni dogovor, v skladu s katerim se kupec strinja ali ima možnost, da kupi določen znesek prihodnje proizvodnje proizvajalca.  |
| <b>Strateška surovina</b>  | Surovina, ki šteje za zelo pomembno, ker se uporablja v specifičnih zelenih ali digitalnih tehnologijah, pa tudi za obrambne in vesoljske namene.   |
| <b>Strateški projekt</b>   | V tem poročilu: ukrep za večjo odpornost dobavnih verig EU za strateške surovine.   |
| <b>Surovina</b>            | Snov, razen hrane ali goriva, ki se uporablja kot vhodni material za proizvodnjo.   |
| <b>Taksonomija EU</b>      | Klasifikacijski sistem EU, ki opredeljuje obseg, v katerem so gospodarske dejavnosti okoljsko trajnostne.   |
| <b>Vrednostna veriga</b>   | Vse dejavnosti, povezane z dobavo proizvodov končnim potrošnikom, vključno z vsemi koraki v dobavni verigi, pa tudi dejavnostmi, kot sta prodaja in trženje. V primeru surovin to zajema vse faze od pridobivanja in predelave, prodaje in uporabe v proizvodnji do dejavnosti ob koncu življenjske dobe, kot sta predelava odpadkov in njihovo recikliranje. |

## Odgovori Komisije

<https://www.eca.europa.eu/sl/publications/sr-2026-04>

## Časovnica

<https://www.eca.europa.eu/sl/publications/sr-2026-04>

## Revizijska ekipa

Sodišče v posebnih poročilih predstavlja rezultate svojih revizij politik in programov EU ali tem upravljanja, ki se nanašajo na posamezna področja proračuna. Te revizijske naloge izbere in oblikuje tako, da imajo kar največji možni učinek, pri čemer upošteva tveganja za smotrnost poslovanja ali skladnost, višino zadevnih prihodkov ali porabe, pričakovan razvoj dogodkov ter politični in javni interes.

To revizijo smotrnosti je opravil revizijski senat I – Trajnostna raba naravnih virov, ki ga vodi članica Sodišča Joëlle Elvinger. Revizijo je vodila članica Sodišča Keit Pentus-Rosimannus, pri njej pa so sodelovali vodja njenega kabineta Annikky Lamp in atašejka v njenem kabinetu Daria Bochnar, vodilna upravna uslužbenka Florence Fornaroli, vodja naloge Jan Huth, namestnici vodje naloge Jolita Korzuniene in Marika Meisenzahl ter revizorki Blerta Hima and Anna Kozlova. Jezikovno podporo je zagotovila Laura McMillan,



*Od leve proti desni:* Laura McMillan, Jolita Korzuniene, Florence Fornaroli, Annikky Lamp, Daria Bochnar, Keit Pentus-Rosimannus, Jan Huth in Marika Meisenzahl.

# AVTORSKE PRAVICE

© Evropska unija, 2026

Politika Evropskega računskega sodišča (Sodišča) glede ponovne uporabe je določena v njegovem sklepu o politiki odprtih podatkov in ponovni uporabi dokumentov [ECA Decision No 6-2019](#).

Če ni drugače navedeno (npr. v posameznih obvestilih o avtorskih pravicah), so vsebine Sodišča, ki so v lasti EU, pod licenco [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Praviloma je zato ponovna uporaba dovoljena, če se ustrezno navede vir in označijo morebitne spremembe. Kdor ponovno uporabi vsebine Sodišča, ne sme potvoriti prvotnega pomena ali sporočila. Sodišče ni odgovorno za morebitne posledice ponovne uporabe.

Če so na gradivu prikazane določljive fizične osebe, npr. na fotografijah uslužbencev Sodišča, ali če gradivo vsebuje dela tretjih oseb, je treba pridobiti dodatne pravice.

Kadar je pridobljeno tako dovoljenje, se z njim razveljavi in nadomesti zgoraj omenjeno splošno dovoljenje, zato morajo biti v njem jasno navedene morebitne omejitve glede uporabe.

Za uporabo in prikazovanje vsebin, katerih lastnica ni EU, je morda treba pridobiti dovoljenje neposredno od imetnikov avtorskih pravic.

Programska oprema ali dokumenti, za katere veljajo pravice industrijske lastnine, kot so patenti, blagovne znamke, registrirani modeli, logotipi in imena, niso vključeni v politiko Sodišča glede ponovne uporabe.

Na spletiščih institucij Evropske unije znotraj domene europa.eu so povezave do spletišč tretjih oseb. Ker Sodišče na ta spletišča ne more vplivati, vas poziva, da preberete njihove dokumente o politiki glede varstva osebnih podatkov in avtorskih pravic.

Fotografija na naslovnici: © Ben – [stock.adobe.com](#).

Slika 1 je bila oblikovana z uporabo platforme Tableau, ozadje z zemljevidom © [Mapbox](#) in © [OpenStreetMap](#) – prispevki subjektov z licenco [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 \(CC BY-SA\)](#).

Slike 3, 9, 12, 17, 18, 21 so bile oblikovane z uporabo virov [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Vse pravice pridržane.

Slika 8 je bila oblikovana z uporabo virov Adobe Stock: „Periodic table of elements. Vector template for school chemistry lesson”: © MicroOne – [stock.adobe.com](#).

Slika 15 je bila oblikovana z uporabo virov Adobe Stock:

- „corncrake png, transparent background”: © DD – [stock.adobe.com](https://stock.adobe.com),
- „a otter standing on its hind legs”: © Dumitru – [stock.adobe.com](https://stock.adobe.com),
- „Curved river landscape with lush greenery isolated on white transparent background”: © Alien – [stock.adobe.com](https://stock.adobe.com).

Slika 17 je bila oblikovana z uporabo virov Adobe Stock: „three step vector puzzle infographic template”: © Michal Hubka – [stock.adobe.com](https://stock.adobe.com).

Slika 22 je bila oblikovana z uporabo virov Adobe Stock:

- „A modern line art depiction of an open door in one continuous line, Open door continuous one line drawing. Vector illustration, Door, Construction, House line icon, minimal concept style”: © line drawing – [stock.adobe.com](https://stock.adobe.com),
- „Simple line art of an analog clock isolated on white background”: © Ai\_Images – [stock.adobe.com](https://stock.adobe.com),
- „Single continuous line drawing of a euro currency. One continuous line of a euro currency sign. Vector illustration, Euro symbol in speech bubble”: © SREEPOLOK – [stock.adobe.com](https://stock.adobe.com),
- „Single Line Drawing of a Flag with Editable Stroke and Copy Space, Continuous one line empty, white flag drawing. Flag Vector illustration Single Line Drawing of a Flag with Editable Stroke and Copy” © Parboti – [stock.adobe.com](https://stock.adobe.com).

### **Uporaba logotipa Sodišča**

Logotip Sodišča se ne sme uporabljati brez predhodnega soglasja Sodišča.

|      |                        |                |                     |                   |
|------|------------------------|----------------|---------------------|-------------------|
| HTML | ISBN 978-92-849-6282-2 | ISSN 1977-5784 | doi:10.2865/0215950 | QJ-01-25-062-SL-Q |
| PDF  | ISBN 978-92-849-6283-9 | ISSN 1977-5784 | doi:10.2865/1258405 | QJ-01-25-062-SL-N |

## CITIRANJE TE PUBLIKACIJE

Evropsko računsko sodišče, [Posebno poročilo 04/2015](#): Kritične surovine za energetski prehod – Politika brez trdnih temeljev, Urad za publikacije Evropske unije, 2026.

EU za uspešen energetski prehod potrebuje vse večje količine kritičnih surovin. Sodišče je ocenilo ukrepe za zagotovitev oskrbe z njimi, kot so diverzifikacija uvoza, povečanje domače proizvodnje in izboljšanje upravljanja virov. Ugotovilo je, da se EU spoprijema z vrsto izzivov. Z zakonodajo je sicer bila določena strateška usmeritev, vendar njeni cilji niso utemeljeni. Pri diverzifikaciji uvoza niso bili doseženi oprijemljivi rezultati, pri proizvodnji in recikliranju pa so ozka grla. Kljub hitrejšemu izdajanju dovoljenj bo veliko strateških projektov do leta 2030 le stežka zagotavljajo oskrbo. Sodišče priporoča, naj Komisija okrepi temelje politike EU na področju surovin, zagotovi, da bodo prizadevanja za diverzifikacijo uvoza privedla do zanesljivejše oskrbe, odpravi ozka grla pri financiranju, bolje izkoristi trajnostno upravljanje virov in poveča dodano vrednost strateških projektov.

*Posebno poročilo Sodišča v skladu z drugim pododstavkom člena 287(4) PDEU.*



EVROPSKO  
RAČUNSKO  
SODIŠČE



Urad za publikacije  
Evropske unije

EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE  
12, rue Alcide De Gasperi  
1615 Luxembourg  
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1

Vprašanja: [eca.europa.eu/sl/contact](https://eca.europa.eu/sl/contact)

Spletišče: [eca.europa.eu](https://eca.europa.eu)

Družbena omrežja: @EUauditors